

БЪЛГАРСКА
НАРОДНА БАНКА

БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ НА БЪЛГАРИЯ

май 2008 г.

23 юли 2008 г.

Съдържание

1. Увод.....	3
2. Размер и структура на brutния външен дълг.....	4
2.1. По матуритет.....	4
2.1.1. Дългосрочен дълг.....	4
2.1.2. Краткосрочен дълг.....	4
2.2. Публичен и частен външен дълг.....	7
2.3. По сектори.....	7
2.3.1. Сектор Държавно управление.....	7
2.3.2. Сектор Търговски банки.....	10
2.3.3. Други сектори.....	11
2.3.4. Преки инвестиции – вътрешнофирмени заеми.....	12
2.4. По инструменти.....	12
3. Обслужване на brutния външен дълг.....	13
3.1. Сектор Държавно управление.....	14
3.2. Сектор Търговски банки.....	15
3.3. Други сектори.....	16
3.4. Преки инвестиции – вътрешнофирмени заеми.....	17
4. Получени кредити и депозити.....	17
4.1. Сектор Държавно управление.....	18
4.2. Сектор Търговски банки.....	19
4.3. Други сектори.....	20
Приложение: Динамика на декларираните нови кредити, януари – май 2008 г.....	21
4.3.1. Динамика на новите кредити.....	24
4.4. Преки инвестиции – вътрешнофирмени заеми.....	24
5. Нетен външен дълг.....	24

Таблицы

Размер на brutния външен дълг (по сектори).....	28
Размер на brutния външен дълг (по инструменти).....	29
Обслужване на brutния външен дълг (по сектори).....	30
Получени кредити и депозити (по сектори).....	31
Индикатори на външния сектор.....	32
Методологически бележки по отчитането на brutния външен дълг на България.....	35
Информация за външния сектор, публикувана на интернет страницата на БНБ.....	41

Таблицы в текста

Матуритетна структура на brutния външен дълг.....	5
Структура на краткосрочния брутен външен дълг по инструменти.....	6
Размер и структура на публичния и публичногарантирания външен дълг.....	7
Размер и структура на външния дълг на сектор Държавно управление.....	8
Облигации на правителството, емитирани на международните пазари и притежавани от резиденти.....	9

Ценни книжа на правителството, емитирани на вътрешния пазар, притежавани от нерезиденти	9
Размер и структура на външния дълг на търговските банки	10
Размер и структура на външния дълг на Други сектори	11
Брутен външен дълг по дългови инструменти	13
Обслужване на външния дълг на сектор Държавно управление.....	15
Обслужване на външния дълг на търговските банки.....	16
Обслужване на външния дълг на Други сектори	16
Получени кредити от сектор Държавно управление	18
Получени кредити и депозити от търговските банки.....	19
Получени кредити от Други сектори.....	20
Нетен външен дълг на България	25

Графики

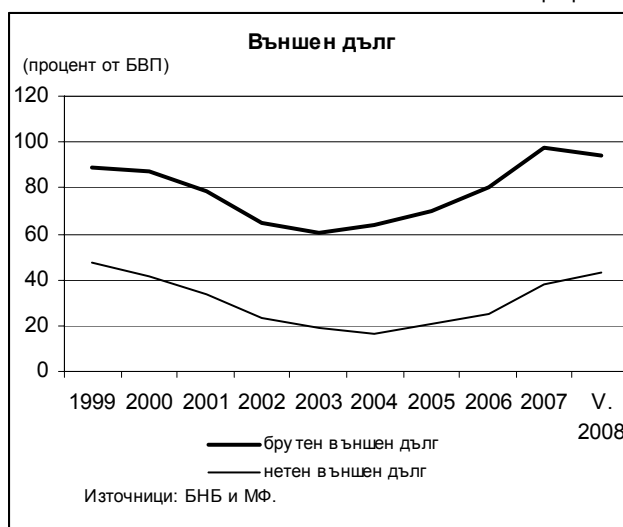
Външен дълг (процент от БВП).....	3
Матуритетна структура на брутния външен дълг (относителен дял)	4
Краткосрочен външен дълг (процент от БВП)	5
Краткосрочен външен дълг по инструменти (относителен дял)	6
Публичен външен дълг и частен външен дълг (процент от БВП).....	7
Публичен външен дълг и частен външен дълг (относителен дял)	7
Външен дълг на сектор Държавно управление (процент от БВП).....	8
Брутен външен дълг по сектори (относителни дялове).....	9
Външен дълг на търговските банки (процент от БВП).....	10
Външен дълг на търговските банки, матуритетна структура.....	10
Външен дълг на Други сектори (процент от БВП)	11
Външен дълг на Други сектори, матуритетна структура	11
Задължения по преки инвестиции (процент от БВП).....	12
Брутен външен дълг по инструменти	12
Обслужване на брутния външен дълг (процент от БВП)	14
Структура на обслужването на брутния външен дълг по сектори.....	14
Структура на обслужването на главници по сектори.....	15
Структура на обслужването на лихви по сектори.....	17
Получени кредити и депозити по сектори	18
Матуритетна структура на получените нови кредити и депозити от търговските банки.....	19
Матуритетна структура на получените нови кредити от Други сектори	20
Нетен външен дълг	25
Брутни външни активи	25

1. Увод¹

Според предварителните данни **брутният външен дълг (БВД)** в края на май 2008 г. възлиза на 30 987.1 млн. евро (94.4% от БВП²), като нараства с 2863.4 млн. евро (10.2%) в сравнение с края на 2007 г. (28 123.7 млн. евро, 97.3% от БВП). Спрямо края на май 2007 г. брутният външен дълг нараства с 9291.2 млн. евро (42.8%), а спрямо края на април 2008 г. – с 265.6 млн. евро (0.9%).

През януари – май 2008 г. са извършени плащания по обслужването на дълга за 2462.1 млн. евро (7.5% от БВП), докато през същия период на 2007 г. плащанията възлизат на 2586.4 млн. евро (9% от БВП)³. Получените кредити и депозити през периода са в размер на 3841.6 млн. евро (11.7% от БВП), като са с 617.8 млн. евро (19.2%) повече в сравнение с януари – май 2007 г. (3223.7 млн. евро, 11.2% от БВП).

Графика 1

Общият *нетен трансфер на ресурси*⁴ за януари – май 2008 г. е положителен, в размер на 1379.5 млн. евро (4.2% от БВП), при положителен, в размер на 637.3 млн. евро (2.2% от БВП) за същия период на 2007 г. Нетният трансфер на ресурси на сектор *Държавно управление* е отрицателен и възлиза на 441.6 млн. евро (1.3% от БВП), при отрицателен в размер на 688.8 млн. евро (2.4% от БВП) за януари – май 2007 г. Сектор *Търговски банки* има положителен нетен трансфер на ресурси в размер на 643.8 млн. евро (2% от БВП), при положителен трансфер в размер на 48.4 млн. евро (0.2% от БВП) за януари – май

¹ Анализът е изготвен на база таблиците за брутния външен дълг по сектори в евро. Данните за 2007 г. и 2008 г. са предварителни. Данните за април 2008 г. са ревизирани. С отчета за юни 2008 г. данните за май 2008 г. ще бъдат ревизирани.

² При брутен вътрешен продукт за 2007 г. (предварителни данни на НСИ) в размер на 28 898 млн. евро и оценка за 2008 г. в размер на 32 824 млн. евро.

³ Без плащанията по револвиращите кредити.

⁴ Разлика между общия размер на получените кредити и общата сума на плащанията по обслужването на БВД.

2007 г. *Други сектори* отчитат 711.6 млн. евро (2.2% от БВП) трансфер на ресурси, при 740.9 млн. евро (2.6% от БВП) за януари – май 2007 г. Нетният трансфер на ресурси по статията *Преки инвестиции* е положителен, в размер на 465.8 млн. евро (1.4% от БВП), при 536.9 млн. евро (1.9% от БВП) за януари – май 2007 г.

Нетният външен дълг в края на май 2008 г. възлиза на 14 202 млн. евро (43.3% от БВП), като нараства с 3105.2 млн. евро (28%) в сравнение с края на 2007 г. (11 096.9 млн. евро, 38.4% от БВП).

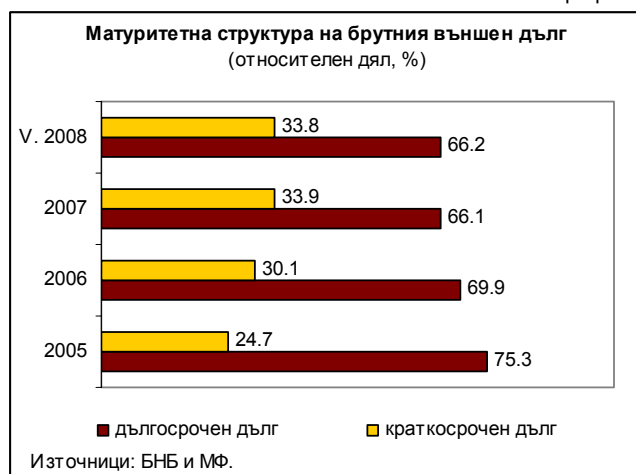
2. Размер и структура на brutния външен дълг

2.1. По матуритет⁵

2.1.1. Дългосрочен дълг

Дългосрочният дълг (включително задълженията, свързани с преки инвестиции) е 20 502.6 млн. евро и спрямо 31.XII.2007 г. нараства с 1913.9 млн. евро (10.3%) – *приложение 1*. Той представлява 66.2% от общия дълг, като относителният му дял нараства с 0.1 процентни пункта в сравнение с този за декември 2007 г. Дългосрочните задължения нарастват с 5716.3 млн. евро (38.7%) спрямо май 2007 г. (14 786.3 млн. евро, 68.2% от дълга). Спрямо края на април 2008 г. дългосрочните задължения нарастват с 258.2 млн. евро.

Графика 2

2.1.2. Краткосрочен дълг

Към 31.V.2008 г. **краткосрочният дълг** е в размер на 10 484.5 млн. евро, като в сравнение с края на 2007 г. нараства с 949.5 млн. евро (10%). Спрямо общия размер на външния дълг краткосрочният дълг достига 33.8%, като относителният му дял намалява с 0.1 процентни пункта спрямо края на 2007 г.

⁵ Разделянето на дълга на краткосрочен и дългосрочен се базира на първоначалния срок до падежа.

Като процент от БВП краткосрочният дълг намалява от 33% в края на 2007 г. до 31.9% в края на май 2008 г. Спрямо края на май 2007 г. (6909.5 млн. евро) краткосрочните задължения се увеличават с 3574.9 млн. евро (51.7%), а спрямо края на април 2008 г. те нарастват със 7.4 млн. евро (0.1%).

МАТУРИТЕТНА СТРУКТУРА НА БРУТНИЯ ВЪНШЕН ДЪЛГ

Таблица 1

	V. 2007	XII. 2007	III. 2008	IV. 2008	V. 2008	V. 2008 – XII. 2007	
						млн. евро	%
Дългосрочен външен дълг	7912.0	9006.6	9268.8	9476.3	9460.7	454.1	5.0
Държавно управление	3069.9	3024.2	2735.8	2691.3	2673.5	-350.7	-11.6
Централна банка	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Търговски банки	828.6	1423.6	1460.2	1688.5	1681.1	257.4	18.1
Други сектори	4013.5	4558.8	5072.8	5096.5	5106.1	547.3	12.0
Краткосрочен външен дълг	6909.5	9535.0	9994.5	10477.0	10484.5	949.5	10.0
Държавно управление	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Централна банка	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Търговски банки	2714.7	4323.9	4305.1	4779.8	4753.7	429.8	9.9
Други сектори	4194.9	5211.1	5689.4	5697.2	5730.8	519.7	10.0
Преки инвестиции: вътрешнофирмено кредитиране	6874.4	9582.1	10604.8	10768.1	11042.0	1459.8	15.2
Задължения към преки инвестиционни предприятия	16.7	1.0	1.8	1.8	1.8	0.8	79.6
Дългосрочни задължения	16.7	1.0	1.8	1.8	1.8	0.8	79.6
Задължения към преки инвеститори	6857.7	9581.1	10603.0	10766.3	11040.1	1459.0	15.2
Дългосрочни задължения	6857.7	9581.1	10603.0	10766.3	11040.1	1459.0	15.2
Общо	21695.9	28123.7	29868.1	30721.5	30987.1	2863.4	10.2

Съотношението *резервни активи на БНБ/краткосрочен дълг* към 31.V.2008 г. достига 122.2%, като намалява с 3 процентни пункта спрямо 31.XII.2007 г. (125.2%). Съотношението *брутни външни активи⁶/краткосрочен дълг* в края на май 2008 г. достига 160.1%, като намалява с 18.5 процентни пункта спрямо декември 2007 г. (178.6%).

Графика 3

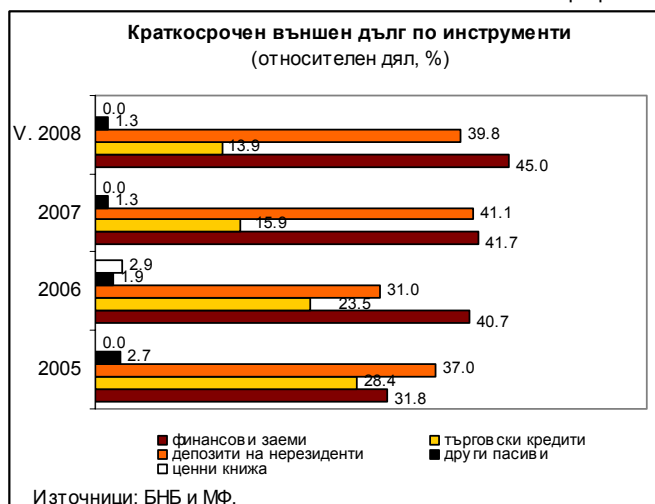

Краткосрочният дълг на търговските банки възлиза на 4753.7 млн. евро (45.3% от общия краткосрочен дълг). В края на май 2008 г. той нараства спрямо декември 2007 г. с 429.8 млн. евро (9.9%), което се дължи главно на увеличението на *депозитите на нерезиденти* с 251.2 млн. евро. Краткосрочните финансови заеми се увеличават със 160.9 млн. евро спрямо края на 2007 г.

⁶ Брутните външни активи включват: резервните активи на БНБ, чуждестранните активи на търговските банки и депозитите на нефинансовия сектор в чужбина.

Краткосрочните задължения на Други сектори⁷ достигат 5730.8 млн. евро (54.7% от общия краткосрочен дълг), като в края на май 2008 г. те нарастват с 519.7 млн. евро (10%) в сравнение с края на декември 2007 г. главно поради увеличението на краткосрочните финансови заеми – с 574.9 млн. евро (15.5%).

Графика 4

СТРУКТУРА НА КРАТКОСРОЧНИЯ БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ ПО ИНСТРУМЕНТИ

Таблица 2
(млн. евро)

	V. 2007	XII. 2007	III. 2008	IV. 2008	V. 2008	V. 2008 – XII. 2007	
						млн. евро	%
Краткосрочен външен дълг	6909.5	9535.0	9994.5	10477.0	10484.5	949.5	10.0
Ценни книжа	179.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Заеми	2802.3	3979.2	4719.5	4651.0	4714.9	735.7	18.5
Търговски кредити	1522.2	1512.4	1457.2	1457.2	1457.2	-55.2	-3.6
Депозити на нерезиденти	2257.9	3919.9	3728.9	4249.9	4171.1	251.2	6.4
Други задължения	148.2	123.5	88.9	118.9	141.3	17.8	14.4

В краткосрочния дълг по инструменти депозитите на нерезиденти в местни търговски банки (публични и частни) възлизат на 4171.1 млн. евро (39.8% от краткосрочния дълг), като нарастват с 251.2 млн. евро (6.4%) спрямо края на декември 2007 г. (3919.9 млн. евро, 41.1% от краткосрочния дълг). *Търговските кредити* възлизат на 1457.2 млн. евро (13.9% от краткосрочния дълг) при 1512.4 млн. евро (15.9% от краткосрочния дълг) към края на 2007 г. *Заемите* (45% от краткосрочния дълг) възлизат на 4714.9 млн. евро, нараствайки със 735.7 млн. евро (18.5%) спрямо декември 2007 г. (3979.2 млн. евро, 41.7% от краткосрочния дълг). Най-ликвидните елементи на *финансовите кредити – кредитите, платими при поискване* – достигат 3359.7 млн. евро при 2968.3 млн. евро в края на 2007 г. *Револвиращите кредити* възлизат на 961.9 млн. евро, докато в края на декември 2007 г. те са 730.4 млн. евро.

⁷ Поради тримесечната отчетност на предприятията данните за април – май 2008 г. подлежат на ревизия.

РАЗМЕР И СТРУКТУРА НА ПУБЛИЧНИЯ И ПУБЛИЧНОГАРАНТИРАНИЯ ВЪНШЕН ДЪЛГ

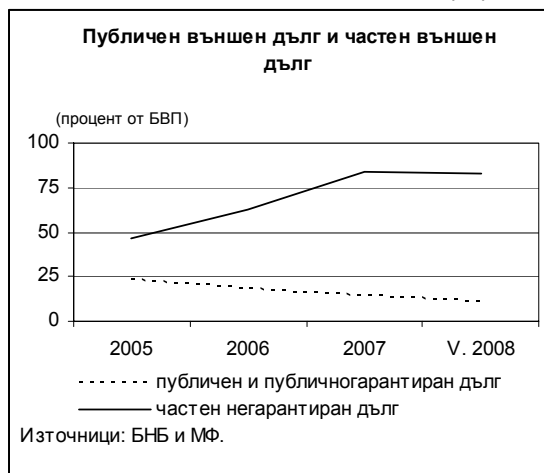
Таблица 3
(млн. евро)

	V. 2007	XII. 2007	III. 2008	IV. 2008	V. 2008	V. 2008 – XII. 2007	
						млн. евро	%
Дългосрочен дълг	3864.8	3996.8	3741.1	3699.7	3682.5	-314.3	-7.9
Ценни книжа	1286.1	1172.3	1164.7	1136.8	1126.2	-46.1	-3.9
Заеми	2578.7	2824.5	2576.4	2562.9	2556.3	-268.2	-9.5
Краткосрочен дълг	58.4	42.1	35.4	35.7	35.3	-6.8	-16.2
Заеми	22.3	16.8	18.9	19.1	18.7	2.0	11.6
Търговски кредити	36.1	25.3	16.5	16.5	16.5	-8.8	-34.7
Други задължения	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Преки инвестиции: вътрешнофирмено кредитиране	0.4	0.4	0.0	0.0	0.0	-0.4	-100.0
Публичен и публичногарантиран външен дълг	3923.6	4039.3	3776.5	3735.3	3717.8	-321.5	-8.0

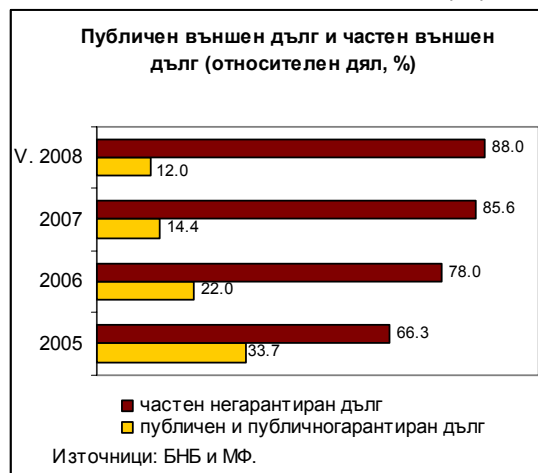
2.2. Публичен и частен външен дълг

Публичният и публичногарантираният външен дълг⁸ възлиза на 3717.8 млн. евро в края на май 2008 г. (11.3% от БВП), при 4039.3 млн. евро в края на декември 2007 г. (14% от БВП). Спрямо 31.V.2007 г. той намалява с 205.8 млн. евро (5.2%), а спрямо края на април 2008 г. – със 17.6 млн. евро. Частният негарантиран външен дълг достига 27 269.3 млн. евро (83.1% от БВП) в края на май 2008 г., при 24 084.4 млн. евро (83.3% от БВП) в края на 2007 г. Спрямо 31.V.2007 г. той нараства с 9497 млн. евро (53.4%), а спрямо края на април 2008 г. – с 283.2 млн. евро.

Графика 5

Графика 6

2.3. По сектори

2.3.1. Сектор Държавно управление

В края на май 2008 г. дългът на сектор **Държавно управление** намалява с 350.7 млн. евро (11.6%) спрямо края на 2007 г. (3024.2 млн. евро, 10.5% от БВП), като достига 2673.5 млн. евро (8.1% от БВП). Намалението се

⁸ Включва дълга на сектор *Държавно управление*, на търговските банки от публичния сектор, на нефинансовите предприятия от публичния сектор, както и публичногарантирания дълг на частния сектор (съгласно пар. 5.5–5.6 на *External Debt Statistics: Guide for Compilers and Users*, 2003).

дължи основно на погасени през март 2008 г., преди падежа, заеми към Световната банка.

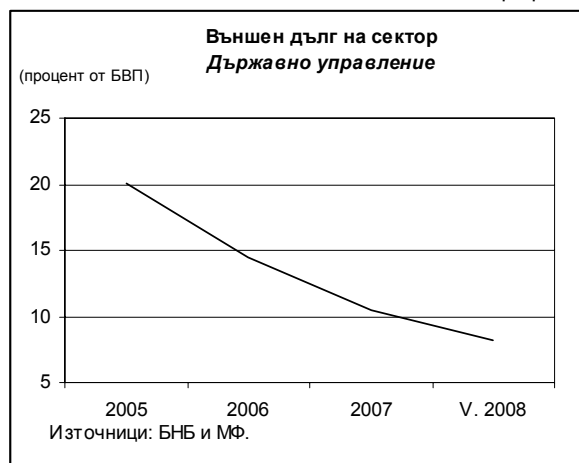
РАЗМЕР И СТРУКТУРА НА ВЪНШНИЯ ДЪЛГ НА СЕКТОР *ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ*

Таблица 4

	V. 2007	XII. 2007	III. 2008	IV. 2008	V. 2008	V. 2008 – XII. 2007	
						млн. евро	%
<i>Краткосрочен дълг</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
<i>Дългосрочен дълг</i>	3069.9	3024.2	2735.8	2691.3	2673.5	-350.7	-11.6
Облигации	1737.2	1659.6	1599.8	1613.5	1615.2	-44.4	-2.7
Облигации, притежавани от резиденти	-451.1	-487.3	-435.1	-476.8	-489.0	-1.7	0.3
Заеми	1783.7	1851.9	1571.1	1554.6	1547.3	-304.6	-16.4
Други задължения	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Общо	3069.9	3024.2	2735.8	2691.3	2673.5	-350.7	-11.6

Спрямо края на май 2007 г. дългът на сектор *Държавно управление* намалява с 396.4 млн. евро (12.9%). Спрямо края на април 2008 г. дългът намалява със 17.9 млн. евро.

Графика 7

В подстатията *Облигации* на сектор *Държавно управление* (вж. приложение 1) се включват размерът на облигациите, емитирани от правителството на международните финансови пазари, както и размерът на закупените от нерезиденти ДЦК и ЗУНК облигации. Подстатията *Облигации, притежавани от резиденти* понастоящем включва глобалните облигации, емитирани от правителството на международните финансови пазари и притежавани от резиденти.

ОБЛИГАЦИИ НА ПРАВИТЕЛСТВОТО, ЕМИТИРАНИ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ПАЗАРИ И ПРИТЕЖАВАНИ ОТ РЕЗИДЕНТИ

Таблица 5
(млн. евро)

Облигации	V. 2007	XII. 2007	III. 2008	IV. 2008	V. 2008	V. 2008 – XII. 2007	
						млн. евро	%
Глобални облигации	451.1	487.3	435.1	476.8	489.0	1.7	0.3
– 2013 г.	296.7	304.1	269.7	302.2	301.3	-2.8	-0.9
– 2015 г.	154.3	183.2	165.4	174.6	187.7	4.5	2.5

В края на май 2008 г. подстатията *Облигации* е в размер на 1615.2 млн. евро, при 1659.6 млн. евро в края на 2007 г. Резидентите притежават облигации, емитирани от правителството на международните финансови пазари, за 489 млн. евро (глобални облигации). Спрямо 31 декември 2007 г. размерът на притежаваните от резиденти облигации нараства с 1.7 млн. евро (0.3%).

ЦЕННИ КНИЖА НА ПРАВИТЕЛСТВОТО, ЕМИТИРАНИ НА ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР И ПРИТЕЖАВАНИ ОТ НЕРЕЗИДЕНТИ

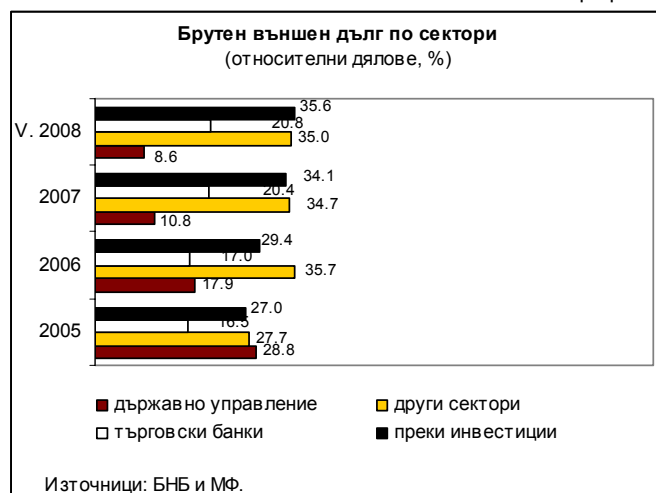
Таблица 6
(млн. евро)

	V. 2007	XII. 2007	III. 2008	IV. 2008	V. 2008	V. 2008 – XII. 2007	
						млн. евро	%
<i>ЗУНК, в т.ч.:</i>	<i>0.7</i>	<i>0.7</i>	<i>0.6</i>	<i>0.6</i>	<i>0.6</i>	<i>-0.1</i>	<i>-8.6</i>
– в евро	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	-0.1	-8.3
– в щатски долари	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-13.2
По Наредба №5	8.8	8.8	8.8	8.8	8.8	0.0	0.0
ОБЩО	9.5	9.5	9.4	9.4	9.4	-0.1	-0.6

Към края на май 2008 г. нерезиденти притежават ДЦК на стойност 9.4 млн. евро, при 9.5 млн. евро в края на 2007 г.⁹

Към 31.V.2008 г. общият размер на облигациите, притежавани от нерезиденти, възлиза на 1126.2 млн. евро, при 1172.3 млн. евро в края на 2007 г.

Графика 8

⁹ Поради тримесечната отчетност на първичните дилъри на ДЦК данните за април – май 2008 г. подлежат на ревизия.

2.3.2. Сектор Търговски банки

В края на май 2008 г. **външният дълг на банковия сектор** е 6434.8 млн. евро (19.6% от БВП), като нараства с 687.3 млн. евро (12%) спрямо края на 2007 г. (5747.5 млн. евро, 19.9% от БВП). Спрямо 31.V.2007 г. задълженията на сектора нарастват с 2891.5 млн. евро (81.6%), а спрямо края на април 2008 г. – намаляват с 33.5 млн. евро (0.5%). В края на май 2008 г. краткосрочните задължения на банките представляват 73.9% от общия дълг на сектора, при 75.2% в края на декември 2007 г.

РАЗМЕР И СТРУКТУРА НА ВЪНШНИЯ ДЪЛГ НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ

Таблица 7
(млн. евро)

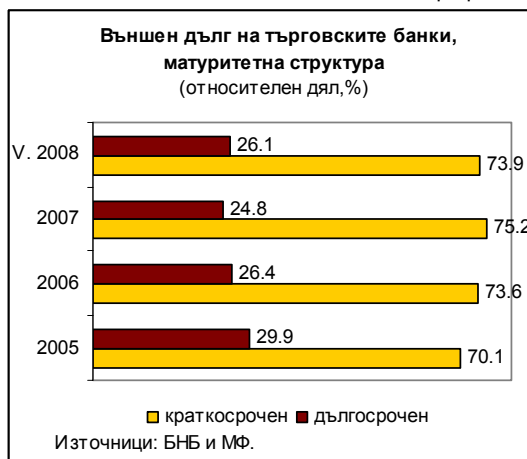
	V. 2007	XII. 2007	III. 2008	IV. 2008	V. 2008	V. 2008 – XII. 2007	
						млн. евро	%
Краткосрочен дълг	2714.7	4323.9	4305.1	4779.8	4753.7	429.8	9.9
Заеми	308.5	280.5	487.3	411.0	441.3	160.9	57.4
Депозити на нерезиденти	2257.9	3919.9	3728.9	4249.9	4171.1	251.2	6.4
Други задължения	148.2	123.5	88.9	118.9	141.3	17.8	14.4
Дългосрочен дълг	828.6	1423.6	1460.2	1688.5	1681.1	257.4	18.1
Ценни книжа	151.1	132.5	132.8	132.8	132.8	0.3	0.2
Заеми	677.6	1291.2	1327.4	1555.7	1548.3	257.2	19.9
Общо	3543.3	5747.5	5765.2	6468.3	6434.8	687.3	12.0

Спрямо края на 2007 г. депозитите на нерезиденти нарастват с 251.2 млн. евро (6.4%), като достигат 4171.1 млн. евро, а краткосрочните финансови заеми нарастват със 160.9 млн. евро (57.4%), достигайки 441.3 млн. евро. Другите краткосрочни задължения на банките възлизат на 141.3 млн. евро, при 123.5 млн. евро в края на декември 2007 г.

Графика 9

Графика 10

Дългосрочните външни задължения на банките нарастват с 257.4 млн. евро спрямо края на 2007 г. и възлизат на 1681.1 млн. евро. Дългосрочните финансови заеми нарастват с 257.2 млн. евро, като достигат 1548.3 млн. евро.

РАЗМЕР И СТРУКТУРА НА ВЪНШНИЯ ДЪЛГ НА ДРУГИ СЕКТОРИ

Таблица 8
(млн. евро)

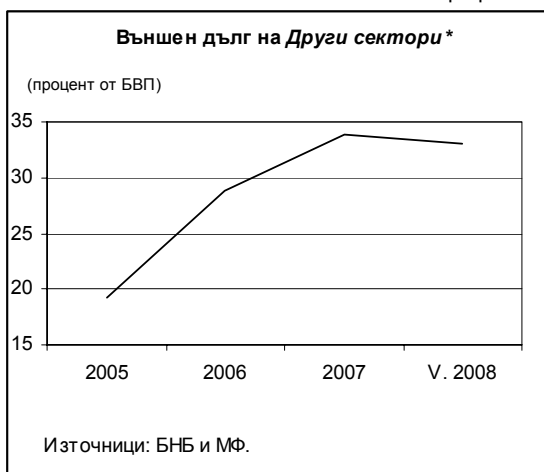
	V. 2007	XII. 2007	III. 2008	IV. 2008	V. 2008	V. 2008 – XII. 2007	
						млн. евро	%
Краткосрочен дълг	4194.9	5211.1	5689.4	5697.2	5730.8	519.7	10.0
Инструменти на паричния пазар	179.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Заеми	2493.8	3698.7	4232.2	4240.0	4273.6	574.9	15.5
Търговски кредити	1522.2	1512.4	1457.2	1457.2	1457.2	-55.2	-3.6
Дългосрочен дълг	4013.5	4558.8	5072.8	5096.5	5106.1	547.3	12.0
Облигации	300.5	308.6	298.4	296.5	296.5	-12.2	-4.0
Заеми	3713.0	4250.2	4774.4	4800.1	4809.7	559.5	13.2
Общо	8208.4	9769.9	10762.3	10793.7	10836.9	1067.0	10.9

2.3.3. Други сектори¹⁰

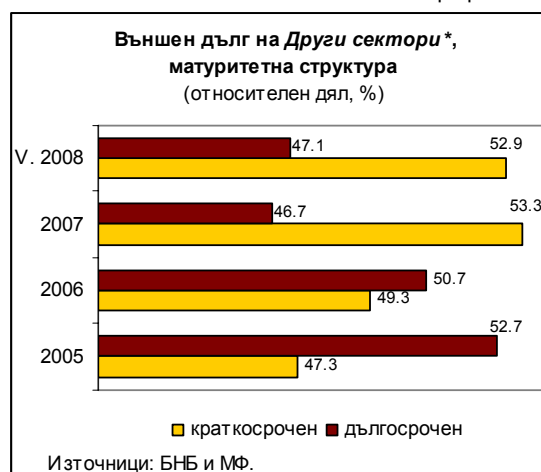
В края на май 2008 г. външният дълг на *Други сектори*¹¹ е 10 836.9 млн. евро, като нараства с 1067 млн. евро (10.9%) спрямо края на 2007 г. (9769.9 млн. евро). В сравнение с края на май 2007 г. той е с 2628.5 млн. евро (32%) повече, а спрямо края на април 2008 г. нараства с 43.2 млн. евро.

В края на май 2008 г. 52.9% от задълженията на предприятията са краткосрочни, при 53.3% в края на 2007 г. Търговските кредити, получени от *Други сектори*, възлизат на 1457.2 млн. евро. Краткосрочните финансови заеми нарастват с 574.9 млн. евро (15.5%) и възлизат на 4273.6 млн. евро.

Графика 11

Графика 12

* Без задълженията по преки инвестиции.

Дългосрочните кредити възлизат на 5106.1 млн. евро и нарастват с 547.3 млн. евро (12%) спрямо декември 2007 г. *Дългосрочните финансови заеми* нарастват с 559.5 млн. евро (13.2%), като достигат 4809.7 млн. евро. Подстатия *Облигации* е в размер на 296.5 млн. евро.

¹⁰ Поради тримесечната отчетност на предприятията данните за април – май 2008 г. подлежат на ревизия.

¹¹ Без задълженията, свързани с преки инвестиции.

2.3.4. Преки инвестиции – вътрешнофирмени заеми¹²

Задълженията по преки инвестиции нарастват с 1459.8 млн. евро (15.2%) и достигат 11 042 млн. евро (33.6% от БВП) към края на май 2008 г., при 9582.1 млн. евро (33.2% от БВП) в края на 2007 г. Като процент от brutния външен дълг задълженията по преки инвестиции нарастват от 34.1% в края на декември 2007 г. до 35.6% в края на май 2008 г. Спрямо 31.V.2007 г. задълженията по преки инвестиции нарастват с 4167.6 млн. евро (60.6%), а спрямо края на април 2008 г. нарастват с 273.8 млн. евро.

Графика 13

2.4. По инструменти

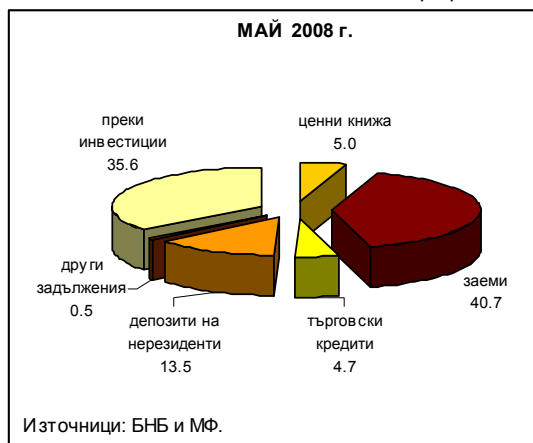
В края на май 2008 г. дългът в ценни книжа намалява с 58 млн. евро спрямо 31.XII.2007 г. и достига 1555.4 млн. евро – 5% от общия дълг (вж. приложение 2).

БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ ПО ИНСТРУМЕНТИ

Графика 14

Графика 15

¹² Поради тримесечната отчетност на предприятията данните за април – май 2008 г. подлежат на ревизия.

Финансовите заеми нарастват с 1247.8 млн. евро (11%) спрямо края на декември 2007 г., като достигат 12 620.2 млн. евро (40.7% от дълга) в края на май 2008 г., при 11 372.4 млн. евро (40.4% от дълга) в края на 2007 г.

БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ ПО ДЪЛГОВИ ИНСТРУМЕНТИ

Таблица 9

(млн. евро)

	XII. 2007		V. 2008		V. 2008 – XII. 2007	
	млн. евро	%	млн. евро	%	млн. евро	%
Ценни книжа	1613.4	5.7	1555.4	5.0	-58.0	-3.6
Заеми	11372.4	40.4	12620.2	40.7	1247.8	11.0
Търговски кредити	1512.4	5.4	1457.2	4.7	-55.2	-3.6
Депозити на нерезиденти	3919.9	13.9	4171.1	13.5	251.2	6.4
Други задължения	123.5	0.4	141.3	0.5	17.8	14.4
Преки инвестиции: вътрешнофирмено кредитиране	9582.1	34.1	11042.0	35.6	1459.8	15.2
<i>Заеми</i>	8713.3	31.0	10159.2	32.8	1445.9	16.6
<i>Търговски кредити</i>	848.3	3.0	862.2	2.8	13.9	1.6
<i>Други задължения</i>	20.5	0.1	20.5	0.1	0.0	0.0
Общо	28123.7	100.0	30987.1	100.0	2863.4	10.2

Търговските кредити на *Други сектори* възлизат на 1457.2 млн. евро (4.7% от дълга) при 1512.4 млн. евро (5.4% от дълга) в края на 2007 г. *Депозитите на нерезиденти* в местни търговски банки нарастват с 251.2 млн. евро (6.4%), като възлизат на 4171.1 млн. евро (13.5% от дълга), а *Други задължения* на търговските банки нарастват със 17.8 млн. евро до 141.3 млн. евро (0.5% от дълга).

Вътрешнофирмените финансови заеми нарастват с 1445.9 млн. евро спрямо декември 2007 г. и достигат 10 159.2 млн. евро (32.8% от дълга) в края на май 2008 г. *Търговските кредити*, свързани с преки чуждестранни инвестиции, възлизат на 862.2 млн. евро (2.8% от дълга) в края на май 2008 г., при 848.3 млн. евро (3% от дълга) в края на 2007 г.

3. Обслужване на brutния външен дълг

По предварителни данни за януари – май 2008 г. обслужването на brutния външен дълг е в размер на 2462.1 млн. евро¹³ (7.5% от БВП), при 2586.4 млн. евро (9% от БВП) за същия период на 2007 г. За януари – май 2008 г. за главници са платени 2217.4 млн. евро, а за лихви – 244.7 млн. евро (вж. приложение 3). За януари – май 2007 г. за главници са платени 2330.7 млн. евро, а за лихви – 255.7 млн. евро.

¹³ В извършените плащания по brutния външен дълг на страната не се включват тези по револвиращи и търговски кредити.

Графика 16

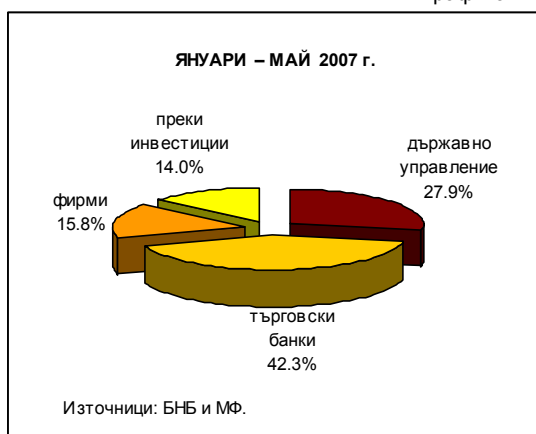

3.1. Сектор *Държавно управление*

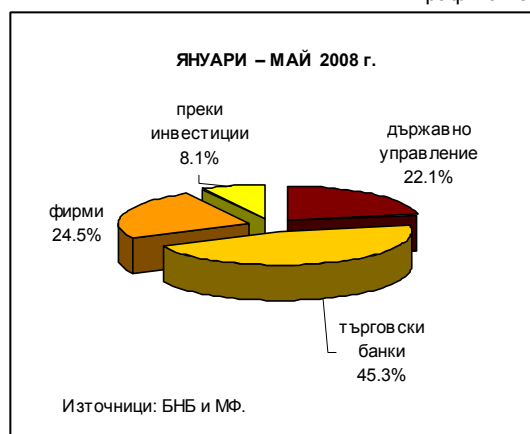
През януари – май 2008 г. по обслужването на външния дълг на сектор *Държавно управление* са извършени плащания в размер на 545.3 млн. евро (1.7% от БВП), от които 447.7 млн. евро за главници и 97.6 млн. евро за лихви. За същия период на 2007 г. са платени общо 720.4 млн. евро (2.5% от БВП), от които 599.5 млн. евро за главници и 121 млн. евро за лихви.

СТРУКТУРА НА ОБСЛУЖВАНЕТО НА БРУТНИЯ ВЪНШЕН ДЪЛГ ПО СЕКТОРИ

Графика 17

Графика 18

По облигациите на сектора (подстатия *Облигации*) през януари – май 2008 г. са извършени плащания общо за 98.6 млн. евро (0.1 млн. евро главници и 98.5 млн. евро лихви), което е с 272.9 млн. евро по-малко в сравнение с януари – май 2007 г. – 371.5 млн. евро (247.2 млн. евро главници и 124.3 млн. евро лихви).

За януари – май 2008 г. по финансовите заеми на сектора са извършени плащания за 383.3 млн. евро (353.9 млн. евро за главници и 29.4 млн. евро за лихви), при 346.2 млн. евро за същия период на 2007 г. (319.1 млн. евро за главници и 27.2 млн. евро за лихви). Плащанията на главници за отчетния период

са основно погасени през март 2008 г., преди падежа, заеми към Световната банка (268.5 млн. евро).

ОБСЛУЖВАНЕ НА ВЪНШНИЯ ДЪЛГ НА СЕКТОР ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ

Таблица 10

	I.-V. 2007 млн. евро			I.-V. 2008 млн. евро			I.-V. 2008 / I.-V. 2007 млн. евро			I.-V. 2008 / I.-V. 2007 %		
	Главница	Лихва	Общо	Главница	Лихва	Общо	Главница	Лихва	Общо	Главница	Лихва	Общо
Краткосрочен дълг	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-	-	-
Дългосрочен дълг	599.5	121.0	720.4	447.7	97.6	545.3	-151.7	-23.4	-175.1	-25.3	-19.3	-24.3
Ценни книжа	247.2	124.3	371.5	0.1	98.5	98.6	-247.1	-25.7	-272.9	-100.0	-20.7	-73.5
Ценни книжа, притежавани от резиденти*	33.2	-30.5	2.7	93.8	-30.3	63.4	60.5	0.1	60.7	182.3	-0.4	2222.0
Заеми	319.1	27.2	346.2	353.9	29.4	383.3	34.9	2.2	37.1	10.9	8.1	10.7
Общо	599.5	121.0	720.4	447.7	97.6	545.3	-151.7	-23.4	-175.1	-25.3	-19.3	-24.3

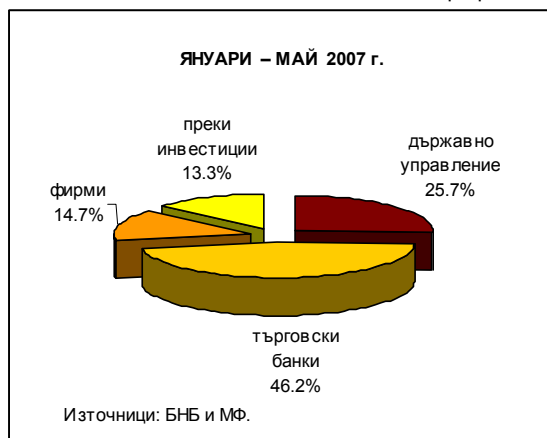
* Поради прилагане на резидентния принцип плащанията по външния дълг се намаляват с плащанията по ценни книжа, притежавани от резиденти, и се увеличават с размера на преминалите от нерезиденти към резиденти ценни книжа (емитирани от резиденти на международните финансови пазари).

3.2. Сектор Търговски банки

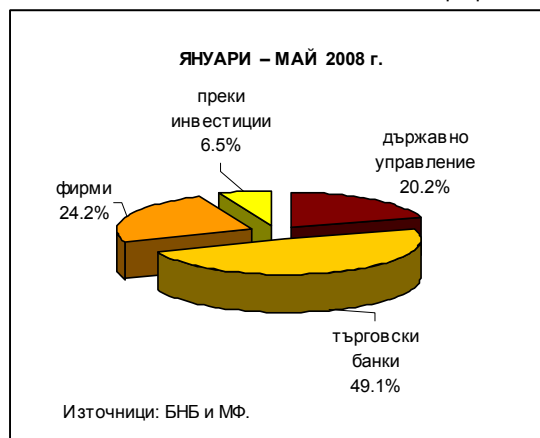
За януари – май 2008 г. банките извършват плащания в размер на 1114.3 млн. евро (3.4% от БВП), от които 1089.5 млн. евро за главници и 24.7 млн. евро за лихви. За същия период на 2007 г. плащанията възлизат на 1059.2 млн. евро (3.8% от БВП) – 1077.6 млн. евро за главници и 17.6 млн. евро за лихви.

СТРУКТУРА НА ОБСЛУЖВАНЕТО НА ГЛАВНИЦИ ПО СЕКТОРИ

Графика 19

Графика 20

За януари – май 2008 г. банките погасяват 1042.9 млн. евро краткосрочни задължения (основно депозити на нерезиденти – 870.1 млн. евро), при 897.5 млн. евро за януари – май 2007 г. (от тях депозити на нерезиденти – 614.7 млн. евро).

За отчетния период на 2008 г. извършените плащания по дългосрочни задължения в банковия сектор възлизат на 71.4 млн. евро, от които 51.5 млн. евро за главници и 19.9 млн. евро за лихви. За януари – май 2007 г. плащанията са в размер на 197.7 млн. евро – 183.6 млн. евро за главници и 14.1 млн. евро за лихви.

ОБСЛУЖВАНЕ НА ВЪНШНИЯ ДЪЛГ НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ

Таблица 11

	I.-V. 2007 млн. евро			I.-V. 2008 млн. евро			I.-V. 2008 / I.-V. 2007 млн. евро			I.-V. 2008 / I.-V. 2007 %		
	Главница	Лихва	Общо	Главница	Лихва	Общо	Главница	Лихва	Общо	Главница	Лихва	Общо
Краткосрочен дълг	894.0	3.5	897.5	1038.0	4.9	1042.9	144.0	1.4	145.3	16.1	38.7	16.2
Заеми	248.2	3.5	251.7	108.3	4.9	113.2	-139.9	1.4	-138.6	-56.4	38.7	-55.0
Депозити на нерезиденти	614.7	0.0	614.7	870.1	0.0	870.1	255.4	0.0	255.4	41.6	-	41.6
Други задължения	31.1	0.0	31.1	59.6	0.0	59.6	28.5	0.0	28.5	91.4	-	91.4
Други	31.1	0.0	31.1	59.6	0.0	59.6	28.5	0.0	28.5	91.4	-	91.4
Дългосрочен дълг	183.6	14.1	197.7	51.5	19.9	71.4	-132.1	5.8	-126.3	-71.9	40.9	-63.9
Ценни книжа	0.5	0.0	0.5	0.0	0.0	0.0	-0.5	0.0	-0.5	-96.6	-	-96.6
Заеми	183.1	14.1	197.2	51.5	19.9	71.4	-131.6	5.8	-125.8	-71.9	40.9	-63.8
Общо	1077.6	17.6	1095.2	1089.5	24.7	1114.3	11.9	7.1	19.0	1.1	40.4	1.7

3.3. Други сектори¹⁴

През януари – май 2008 г. по обслужването на външния дълг на *Други сектори*¹⁵ са извършени плащания в размер на 602.5 млн. евро, от които 536.9 млн. евро за главници и 65.6 млн. евро за лихви. През същия период на 2007 г. са платени 408.9 млн. евро, от които 342.7 млн. евро за главници и 66.3 млн. евро за лихви.

ОБСЛУЖВАНЕ НА ВЪНШНИЯ ДЪЛГ НА ДРУГИ СЕКТОРИ

Таблица 12

	I.-V. 2007 млн. евро			I.-V. 2008 млн. евро			I.-V. 2008 / I.-V. 2007 млн. евро			I.-V. 2008 / I.-V. 2007 %		
	Главница	Лихва	Общо	Главница	Лихва	Общо	Главница	Лихва	Общо	Главница	Лихва	Общо
Краткосрочен дълг	102.9	16.9	119.7	95.3	18.2	113.5	-7.6	1.4	-6.2	-7.4	8.2	-5.2
Ценни книжа	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-	-	-
Заеми	102.9	16.9	119.7	95.3	18.2	113.5	-7.6	1.4	-6.2	-7.4	8.2	-5.2
Дългосрочен дълг	239.8	49.4	289.2	441.6	47.4	489.0	201.8	-2.0	199.8	84.2	-4.1	69.1
Ценни книжа	10.9	0.0	10.9	12.2	0.0	12.2	1.3	0.0	1.3	11.7	-	11.7
Заеми	228.9	49.4	278.3	429.4	47.4	476.8	200.5	-2.0	198.5	87.6	-4.1	71.3
Общо	342.7	66.3	408.9	536.9	65.6	602.5	194.2	-0.7	193.6	56.7	-1.0	47.3

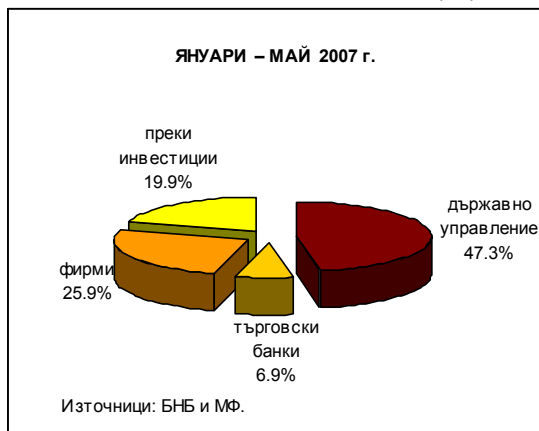
По краткосрочния дълг на фирмите за януари – май 2008 г. са извършени плащания за 113.5 млн. евро, при 119.7 млн. евро за същия период на 2007 г.

¹⁴ Поради тримесечната отчетност на предприятията данните за април – май 2008 г. подлежат на ревизия.

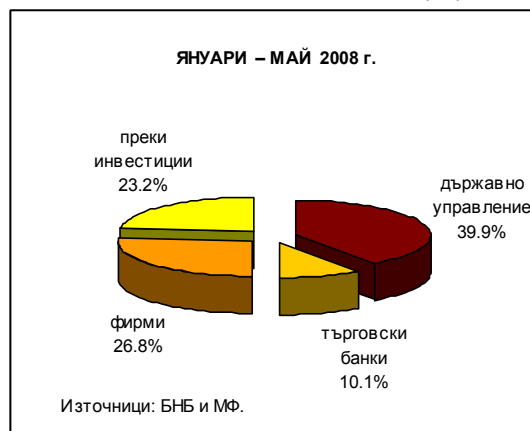
¹⁵ Без плащанията, свързани с преки инвестиции, револвиращи и търговски кредити.

СТРУКТУРА НА ОБСЛУЖВАНЕТО НА ЛИХВИ ПО СЕКТОРИ

Графика 21

Графика 22

По дългосрочния дълг на *Други сектори* през януари – май 2008 г. са извършени плащания в размер на 489 млн. евро (главници 441.6 млн. евро и лихви 47.4 млн. евро), при 289.2 млн. евро за същия период на 2007 г. (главници 239.8 млн. евро, лихви 49.4 млн. евро).

3.4. Преки инвестиции – вътрешнофирмени заеми¹⁶

През януари – май 2008 г. са извършени плащания по обслужването на задължения по преки инвестиции в размер на 200 млн. евро, от които 143.3 млн. евро за главници и 56.7 млн. евро за лихви. За същия период на 2007 г. плащанията възлизат на 361.8 млн. евро – 311 млн. евро за главници и 50.9 млн. евро за лихви.

4. Получени кредити и депозити

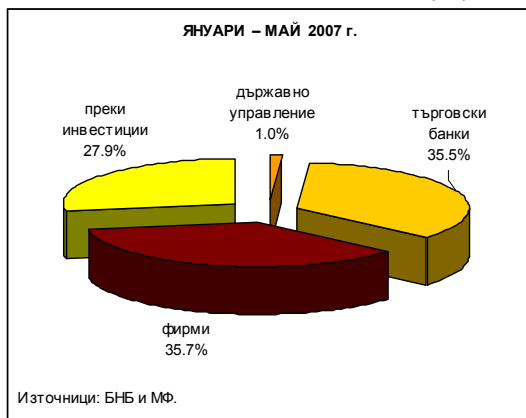
По предварителни данни за януари – май 2008 г. са получени кредити и депозити от нерезиденти¹⁷ в размер на 3841.6 млн. евро (11.7% от БВП), при 3223.7 млн. евро (11.2% от БВП) за януари – май 2007 г., като нарастването е в размер на 617.8 млн. евро (19.2%), (вж. приложение 4).

¹⁶ Поради тримесечната отчетност на предприятията данните за април – май 2008 г. подлежат на ревизия.

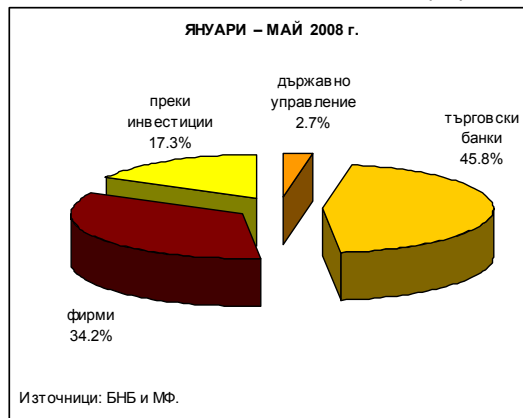
¹⁷ Не се включват револвиращи и търговски кредити.

ПОЛУЧЕНИ КРЕДИТИ И ДЕПОЗИТИ ПО СЕКТОРИ

Графика 23

Графика 24

4.1. Сектор Държавно управление

През януари – май 2008 г. сектор *Държавно управление* е получил кредити от нерезиденти в размер на 103.7 млн. евро, което е със 72.1 млн. евро повече в сравнение със същия период на 2007 г. – 31.6 млн. евро.

ПОЛУЧЕНИ КРЕДИТИ ОТ СЕКТОР ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ

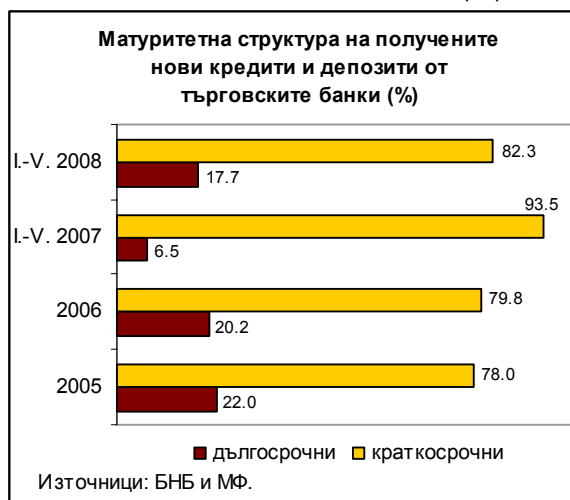
Таблица 13

	I.-V. 2007 млн. евро	I.-V. 2008 млн. евро	I.-V. 2008 / I.-V. 2007	
			млн. евро	%
Краткосрочен дълг	0.0	0.0	0.0	-
Дългосрочен дълг	31.6	103.7	72.1	228.0
Ценни книжа	0.0	0.0	0.0	-
Ценни книжа, притежавани от резиденти*	14.3	52.6	38.4	268.8
Заеми	17.3	51.1	33.7	194.5
Общо	31.6	103.7	72.1	228.0

* Подстатията представя изменението на задълженията към нерезиденти в резултат на сделки с резиденти. Преминаването на облигациите от резиденти към нерезиденти представлява нарастване на задълженията към нерезиденти и се отразява със знак плюс.

През отчетния период са получени 51.1 млн. евро по дългосрочни финансови заеми, което е с 33.7 млн. евро (близо два пъти) повече в сравнение с януари – май 2007 г. (17.3 млн. евро).

Графика 25

4.2. Сектор Търговски банки

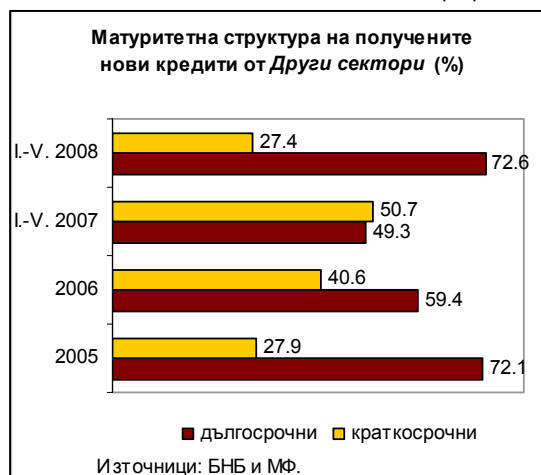
Банките са получили кредити и депозити от нерезиденти в размер на 1758 млн. евро, което е с 614.4 млн. евро (53.7%) повече в сравнение с януари – май 2007 г. През отчетния период на 2008 г. са получени 1126.2 млн. евро депозити от нерезиденти, при 974.3 млн. евро за януари – май 2007 г. Получените краткосрочни финансови заеми възлизат на 241.9 млн. евро за отчетния период на 2008 г., при 31.1 млн. евро за същия период на 2007 г. Получените дългосрочни финансови заеми за януари – май 2008 г. са 311 млн. евро и нарастват с 247.1 млн. евро (близо четири пъти) в сравнение със същия период на 2007 г.

ПОЛУЧЕНИ КРЕДИТИ И ДЕПОЗИТИ ОТ ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ

Таблица 14

	I.-V. 2007 млн. евро	I.-V. 2008 млн. евро	I.-V. 2008 / I.-V. 2007	
			млн. евро	%
Краткосрочен дълг	1069.8	1446.8	377.0	35.2
Заеми	31.1	241.9	210.7	677.0
Депозити на нерезиденти	974.3	1126.2	151.9	15.6
Други задължения	64.3	78.7	14.3	22.3
Други	64.3	78.7	14.3	22.3
Дългосрочен дълг	73.8	311.2	237.4	321.6
Ценни книжа	10.0	0.3	-9.7	-97.1
Заеми	63.8	311.0	247.1	387.2
Общо	1143.6	1758.0	614.4	53.7

Графика 26

4.3. Други сектори¹⁸

През януари – май 2008 г. *Други сектори* са получили кредити¹⁹ в размер на 1314.1 млн. евро, или със 164.3 млн. евро (14.3%) повече спрямо същия период на 2007 г. Новополучените краткосрочни финансови заеми (359.8 млн. евро) са с 223.1 млн. евро (38.3%) по-малко спрямо същия период на 2007 г. (582.9 млн. евро). Получените дългосрочни финансови заеми възлизат на 954.3 млн. евро и са нараснали с 387.4 млн. евро в сравнение с януари – май 2007 г. (566.9 млн. евро).

ПОЛУЧЕНИ КРЕДИТИ ОТ ДРУГИ СЕКТОРИ

Таблица 15

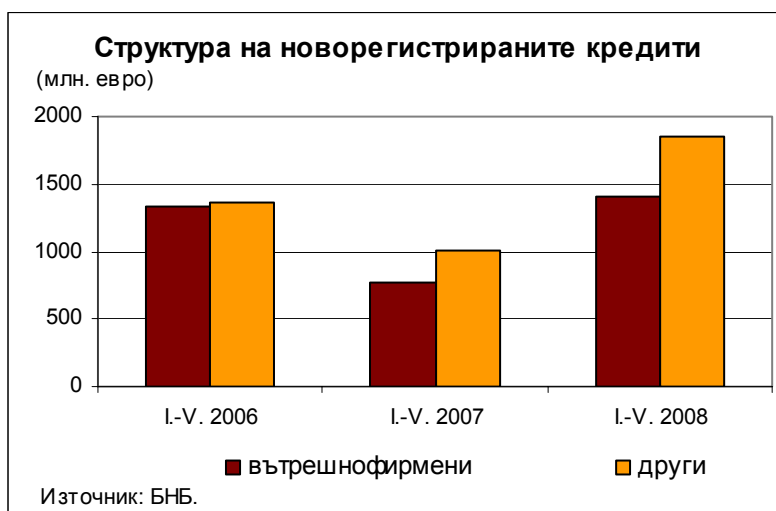
	I.-V. 2007 млн. евро	I.-V. 2008 млн. евро	I.-V. 2008 / I.-V. 2007	
			млн. евро	%
Краткосрочен дълг	582.9	359.8	-223.1	-38.3
Ценни книжа	0.0	0.0	0.0	-
Заеми	582.9	359.8	-223.1	-38.3
Дългосрочен дълг	566.9	954.3	387.4	68.3
Ценни книжа	0.0	0.0	0.0	-
Заеми	566.9	954.3	387.4	68.3
Общо	1149.8	1314.1	164.3	14.3

¹⁸ Поради тримесечната отчетност на предприятията данните за април – май 2008 г. подлежат на ревизия.

¹⁹ Без кредити, свързани с преки инвестиции, револвиращи и търговски кредити.

**Динамика на декларираните нови кредити,
януари – май 2008 г.**

През януари – май 2008 г. са декларирани нови кредити в размер на 3248.3 млн. евро (2579 кредита), което представлява увеличение с 1467.6 млн. евро (327 кредита повече) в сравнение със същия период на 2007 г. (1780.8 млн. евро, 2252 кредита). От декларираните нови кредити 1545 са *вътрешнофирмени*, а 1034 са *други кредити*. В сравнение с януари – май 2007 г. размерът на декларираните нови *вътрешнофирмени кредити* нараства с 630.2 млн. евро (81.7%), като достига 1401.3 млн. евро, а размерът на *други кредити* нараства с 837.3 млн. евро (82.9%) и възлиза на 1847.1 млн. евро.

• **Валутна структура**

През януари – май 2008 г. най-голям относителен дял имат кредитите в евро – 94.6% от общия размер на декларираните кредити, при 95.3% за същия период на 2007 г. (таблица 1). Делът на кредитите в щатски долари възлиза на 4.6%, при 3.5% за януари – май 2007 г.

ВАЛУТНА СТРУКТУРА

Таблица 1

	Вътрешнофирмени кредити				Други кредити				Общо			
	в щ. д.	в евро	в др. валути	общо	в щ. д.	в евро	в др. валути	общо	в щ. д.	в евро	в др. валути	общо
I.-V. 2007 г.	0.7%	42.4%	0.2%	43.3%	2.8%	52.9%	1.1%	56.7%	3.5%	95.3%	1.2%	100.0%
I.-V. 2008 г.	3.8%	39.1%	0.3%	43.1%	0.8%	55.5%	0.5%	56.9%	4.6%	94.6%	0.8%	100.0%

• **Лихвена структура**

По отношение лихвената структура на новите кредити (таблица 2) през януари – май 2008 г. делът на кредитите, договорени при плаващ лихвен процент, е 57.4%, а на кредитите, договорени при фиксиран лихвен процент – 25.4%. През януари – май 2007 г. 29% от декларираните нови кредити са с плаващ лихвен процент.

ЛИХВЕНА СТРУКТУРА

Таблица 2

	I.-V. 2007 г. ¹			I.-V. 2008 г. ¹		
	дългоср. кредити	краткоср. кредити	общо	дългоср. кредити	краткоср. кредити	общо
Фиксиран лихвен процент	12.4%	29.4%	41.8%	10.7%	14.8%	25.4%
Плаващ лихвен процент	12.5%	16.6%	29.0%	14.1%	43.3%	57.4%
Друг вид лихвен процент ²	3.4%	5.6%	9.0%	4.6%	3.2%	7.8%
Безлихвени	1.7%	18.4%	20.2%	1.5%	7.8%	9.3%
ОБЩО	30.1%	69.9%	100.0%	30.8%	69.2%	100.0%

¹ Източник: БНБ (Регистър на негарантирания външен дълг на *Други сектори*) – по данни от декларациите за кредитите. Процентният дял е изчислен към общо декларираните нови кредити.

² Обхваща видове схеми на лихвени плащания, при които се използва повече от една ставка на лихвения процент или при които в момента на декларирането на кредита лихвеният процент не може да бъде определен от длъжника.

За януари – май 2008 г. среднопретегленият лихвен процент по декларираните нови кредити в щатски долари (таблица 3) е 3.7% и е по-нисък с 0.2 процентни пункта от този за същия период на 2007 г. При *вътрешнофирмените кредити* (в щатски долари) лихвеното равнище се понижава с 1.6 процентни пункта и достига 3.2%, а при *други кредити* (в щатски долари) достига 5.8%, нараствайки с 2.2 процентни пункта в сравнение с януари – май 2007 г. (3.7%).

ЛИХВЕНИ РАВНИЩА²⁰

Таблица 3

	Вътрешнофирмени кредити		Други кредити		Общо	
	в щ. д.	в евро	в щ. д.	в евро	в щ. д.	в евро
III.2007 г.	7.1%	4.7%	4.0%	2.9%	4.6%	3.9%
IV.2007 г.	6.6%	2.9%	5.0%	6.0%	5.2%	4.9%
V.2007 г.	2.1%	3.8%	4.1%	4.9%	3.9%	4.4%
I.-V. 2007 г.	4.9%	4.1%	3.7%	5.1%	3.9%	4.6%
III.2008 г.	2.5%	6.6%	3.0%	5.6%	2.5%	6.2%
IV.2008 г.	0.0%	4.3%	6.1%	5.8%	5.9%	5.0%
V.2008 г.	4.8%	3.5%	7.4%	4.9%	5.2%	4.4%
I.-V. 2008 г.	3.2%	4.7%	5.8%	5.1%	3.7%	5.0%

За януари – май 2008 г. среднопретегленият лихвен процент по декларираните нови кредити в евро е 5% и се повишава с 0.3 процентни пункта спрямо този за същия период на 2007 г. При *вътрешнофирмените кредити* (в евро) лихвеното равнище нараства с 0.6 процентни пункта до 4.7%, а при *други кредити* (в евро) то се увеличава с 0.08 процентни пункта до 5.1%.

За януари – май 2008 г. среднопретеглените лихвени проценти по новорегистрираните дългосрочни кредити от чужбина в щатски долари са с 1.4 процентни пункта по-ниски, в евро – с 3.3 процентни пункта по-ниски от среднопретеглените лихвени проценти по дългосрочни кредити в щатски долари (5.8%) и в евро (8.3%), предоставени от местните търговски банки на предприятията²¹. За същия период на 2007 г. разликата между лихвените проценти в страната и в чужбина е положителна в размер на 4.2 процентни пункта за кредити в щатски долари и 2.5 процентни пункта за кредити в евро.

• **Матуритет**

Матуритетът на декларираните нови кредити през януари – май 2008 г. достига 3 години и 7 месеца, при 3 години и 8 месеца за същия период на 2007 г. Среднопретегленият матуритет на *вътрешнофирмените кредити* се понижава до 2 години и 6 месеца за януари – май 2008 г., при 2 години и 10 месеца за същия период на 2007 г., а на *Други кредити* достига до 4 години и 4 месеца за отчетния период, при 4 години и 3 месеца за януари – май 2007 г. (таблица 4).

СРЕДНОПРЕТЕГЛЕН МАТУРИТЕТ

Таблица 4
(години, месеци)

	I.-V. 2007 г.	I.-V. 2008 г.
Вътрешнофирмени кредити	2.10	2.06
Други кредити	4.03	4.04
Общо	3.08	3.07

За януари – май 2008 г. относителният дял на декларираните нови дългосрочни кредити достига 30.8% от общия размер на новите кредити (таблица 5), при 30.1% за същия период на 2007 г.

ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ НА ДЪЛГОСРОЧНИТЕ И КРАТКОСРОЧНИТЕ КРЕДИТИ

Таблица 5

	I.-V. 2007 г.			I.-V. 2008 г.		
	дългоср. кредити	краткоср. кредити	общо	дългоср. кредити	краткоср. кредити	общо
Вътрешнофирмени кредити	15.6%	84.4%	100.0%	12.1%	87.9%	100.0%
Други кредити	41.1%	58.9%	100.0%	45.1%	54.9%	100.0%
Общо	30.1%	69.9%	100.0%	30.8%	69.2%	100.0%

²¹ Източник на данните за лихвените проценти по нови дългосрочни кредити, отпуснати от местни банки на предприятията, е изданието „Лихвена статистика“ на дирекция „Статистика“ на БНБ.

4.3.1. Динамика на новите кредити

През януари – май 2008 г. са декларирани нови кредити в размер на 3248.3 млн. евро (2579 кредита), което представлява увеличение с 1467.6 млн. евро (327 кредита повече) в сравнение със същия период на 2007 г. (1780.8 млн. евро, 2252 кредита).

За януари – май 2008 г. среднопретегленият лихвен процент по декларираните нови кредити в щатски долари е 3.7%, като е по-нисък с 0.2 процентни пункта спрямо този за същия период на 2007 г. Среднопретегленият лихвен процент по декларираните нови кредити в евро е 5% и се повишава с 0.3 процентни пункта спрямо този за януари – май 2007 г. (вж. *Динамика на декларираните нови кредити*, с. 21).

4.4. Преки инвестиции – вътрешнофирмени заеми²²

За януари – май 2008 г. получените кредити по преки инвестиции възлизат на 665.8 млн. евро, което представлява намаление с 232.9 млн. евро (25.9%) спрямо същия период на 2007 г. (898.7 млн. евро).

5. Нетен външен дълг

В края на май 2008 г. нетният външен дълг нараства с 3105.2 млн. евро (28%) спрямо края на 2007 г., като достига 14 202 млн. евро. Нарастването се дължи на нарастването на brutния външен дълг (увеличение от 2863.4 млн. евро) и на намалението на brutните външни активи (с 241.8 млн. евро). Като процент от БВП в края на май 2008 г. нетният външен дълг възлиза на 43.3%, нараствайки с 4.9 процентни пункта спрямо края на 2007 г. (38.4%).

При изчисляването на нетния външен дълг БНБ е възприела включването на следните три категории в brutните външни активи: а) резервните активи на БНБ; б) чуждестранните активи на търговските банки; и в) депозитите на нефинансовия сектор в чужбина.

²² Поради тримесечната отчетност на предприятията данните за април – май 2008 г. подлежат на ревизия.

НЕТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ

Таблица 16

	2004	2005	2006	XII. 2007	IV. 2008	V. 2008	V. 2008 / XII. 2007	
							млн. евро	%
Брутен външен дълг, млн. евро	12 658.5	15 268.2	20 369.9	28 123.7	30 721.5	30 987.1	2 863.4	10.2
Брутни външни активи, млн. евро ¹	9 482.3	10 689.4	14 146.7	17 026.8	16 991.9	16 785.1	- 241.8	-1.4
Резервни активи на БНБ, млн. евро ²	6 770.4	7 370.3	8 926.4	11 936.6	12 936.8	12 813.9	877.2	7.3
Чуждестранни активи на ТБ, млн. евро ³	2 288.4	2 773.2	4 227.1	4 026.3	2 991.3	2 907.3	-1 119.0	-27.8
Депозити на нефинансовия сектор в чужбина, млн. евро ⁴	423.6	545.9	993.2	1 063.8	1 063.8	1 063.8	0.0	0.0
Нетен външен дълг, млн. евро ⁵	3 176.1	4 578.8	6 223.2	11 096.9	13 729.6	14 202.0	3 105.2	28.0
Нетен външен дълг (процент от БВП)	16.0	20.9	24.7	38.4	41.8	43.3	-	-

¹ Включва резервните активи на БНБ, активите на търговските банки в чужбина и депозитите на нефинансовия сектор в чужбина.

² Вкл. монетарното и немонетарното злато. Резервните активи на БНБ са преизчислени в евро по съответния курс към края на периода.

Източник: Управление „Емисионно“ на БНБ.

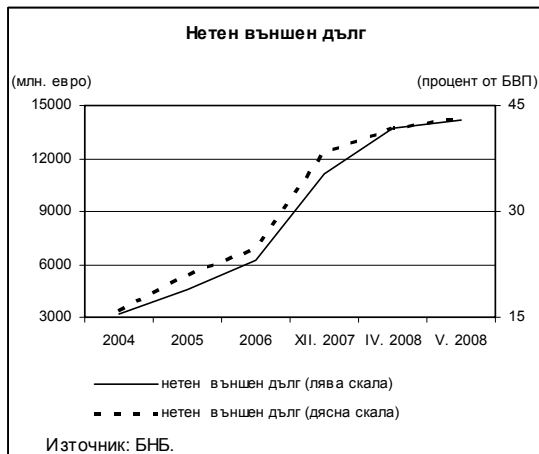
³ Паричен отчет, отдел „Парична и банкова статистика“, дирекция „Статистика“, БНБ.

⁴ Източник: *Locational Banking Statistics*, BIS - Basel. За 2008 г. са използвани последните обявени данни – за декември 2007 г.

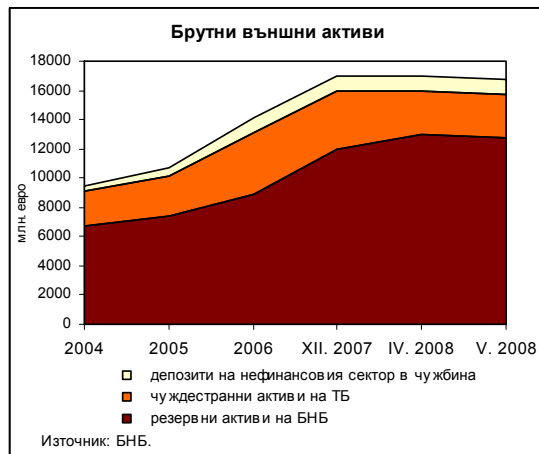
⁵ Разлика между размера на brutния външен дълг и размера на brutните външни активи.

В края на май 2008 г. brutните външни активи възлизат на 16 785.1 млн. евро, намалявайки с 241.8 млн. евро (1.4%) спрямо края на 2007 г. (17 026.8 млн. евро). Резервните активи на БНБ са 12 813.9 млн. евро, като са по-високи с 877.2 млн. евро (7.3%) спрямо декември 2007 г. Чуждестранните активи на търговските банки са с 1119 млн. евро (27.8%) по-малко спрямо декември 2007 г. и възлизат на 2907.3 млн. евро.

Графика 27

Графика 28

ПРИЛОЖЕНИЯ

(В МИЛИОНИ ЕВРО)

БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ¹
(По институционални сектори)

	(в млн. евро)																				
	XII, 2005	XII, 2006	III, 2007	IV, 2007	V, 2007	VI, 2007	VII, 2007	VIII, 2007	IX, 2007	X, 2007	XI, 2007	XII, 2007	I, 2008	II, 2008	III, 2008	IV, 2008	V, 2008	V, 2008 - XII, 2007	млн. евро	%	
I. Държавно управление ²	Краткосрочни	4396.6	3646.0	3346.0	3069.0	3172.5	3177.9	3180.1	3090.4	3064.2	3054.7	3024.2	3046.4	3023.2	2735.8	2691.3	2673.5	-380.7		-11.6	
	Дългосрочни	4396.6	3646.0	3346.0	3069.0	3172.5	3177.9	3180.1	3090.4	3064.2	3054.7	3024.2	3046.4	3023.2	2735.8	2691.3	2673.5	0.0		0.0	
	Облигации ³	2114.1	2004.0	1746.5	1737.2	1737.5	1733.6	1720.1	1720.3	1690.1	1673.9	1655.6	1649.4	1633.1	1599.8	1613.5	1615.2	1615.2	-350.7		-11.6
	Облигации, притежавани от резиденти ⁴	-445.6	-453.3	-429.7	-438.7	-451.1	-463.7	-463.2	-485.8	-512.2	-508.3	-489.3	-487.3	-489.2	-440.6	-476.5	-476.5	-480.6	-1.7		0.3
	Заеми	2728.1	2097.2	2029.2	1783.3	1783.3	1902.6	1921.0	1945.7	1912.5	1898.6	1881.9	1886.2	1830.6	1830.6	1571.1	1554.6	1547.3	-304.6		-16.4
II. Централна банка	Краткосрочни	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		0.0	
	Дългосрочни	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		0.0	
	Дългосрочни	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		0.0	
III. Търговски банки ⁵	Краткосрочни	2526.4	3454.2	3600.3	3810.7	3543.3	3878.4	4166.1	4586.3	4737.7	5177.7	5747.5	4975.3	5335.1	5765.2	6468.3	6434.8	687.3		12.0	
	Заеми	1771.1	2540.7	2644.0	2846.6	2714.7	2709.0	2656.8	2907.8	3235.2	3792.4	4323.9	3554.7	3906.6	3906.6	4779.8	4779.8	4433.7	429.9		9.9
	Облигации	271.2	324.8	352.1	337.6	308.5	360.3	353.8	370.2	387.0	363.0	383.0	373.8	332.5	358.8	411.0	411.0	411.0	160.9		57.4
	Депозити	1386.6	1900.1	2174.1	2376.8	2257.9	2165.4	2360.6	2751.1	2886.2	3289.2	3919.9	3131.6	3426.4	3728.9	4249.9	4171.1	4171.1	251.2		6.4
	Други задължения	103.2	115.9	117.8	134.2	148.2	144.8	148.2	133.4	113.9	104.2	123.5	90.6	115.4	88.9	118.9	141.3	141.3	17.8		14.4
	Дългосрочни	755.3	913.5	956.3	962.1	828.6	1097.1	1258.2	1351.1	1373.8	1373.8	1385.3	1420.6	1420.6	1434.5	1460.2	1688.5	1681.1	257.4		16.1
	Облигации	106.6	141.6	141.1	141.1	151.1	151.1	139.2	132.6	132.5	132.5	132.5	132.5	132.5	132.8	132.8	132.8	132.8	0.3		0.2
	Заеми	648.7	771.9	815.2	821.1	677.6	946.0	1080.4	1125.6	1218.6	1241.3	1252.8	1291.2	1287.9	1301.7	1555.7	1548.3	257.2		19.9	
	Дългосрочни	4222.0	7273.9	7736.8	7978.6	8208.4	8399.0	8731.7	8893.8	9119.5	9290.6	9857.7	9769.9	10111.8	10211.1	10762.3	10793.7	10336.9	1067.0		10.9
	Заеми	1998.7	3582.5	3850.3	4002.7	4194.9	4322.0	4462.2	4822.2	4991.7	5072.8	5302.9	5211.1	5419.3	5489.3	5689.4	5697.2	5730.8	519.7		10.0
Инструменти на паричния пазар	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		0.0	
IV. Други сектори ⁶	Краткосрочни	928.9	1966.5	2307.2	2380.6	2493.8	2733.1	3217.2	3419.7	3528.8	3720.8	3696.7	3910.1	3983.4	4232.2	4240.0	4273.6	574.9		15.5	
	Заеми	1069.8	1437.0	1364.1	1443.2	1522.2	1561.2	1549.9	1538.6	1505.6	1544.0	1582.1	1509.1	1505.9	1457.2	1457.2	1457.2	1457.2	-55.2		-3.6
	Дългосрочни	2232.2	3691.4	3886.5	3977.0	4073.5	4077.0	4268.7	4071.5	4127.8	4217.8	4554.8	4652.5	4721.8	5072.8	5096.5	5106.1	547.3		12.0	
	Облигации ⁷	37.1	310.5	310.5	308.5	300.5	300.5	299.7	297.7	298.2	308.6	308.6	305.6	305.6	305.6	298.4	298.4	296.5	296.5		-4.0
	Заеми	2186.1	3381.2	3576.0	3668.5	3713.0	3776.4	3970.0	3773.8	3829.6	3919.9	4154.4	4250.2	4386.9	4416.3	4774.4	4800.1	4809.7	559.5		13.2
	Други задължения	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0		0.0
	Заеми	4123.2	5995.8	6365.1	6650.0	6874.4	7025.6	7371.4	8904.5	8759.1	8951.5	9255.6	9582.1	10397.7	10474.4	10604.8	10768.1	11042.0	1459.8		15.2
V. Прочи инвестиции: външнофирмени заеми		15288.2	20369.9	21048.2	21509.3	22403.1	23159.5	25144.5	25555.4	26044.0	27345.7	28123.7	28531.3	29043.8	29868.1	30721.5	30987.1	2863.4		10.2	
	Допълнителни показатели																				
Допълнителни показатели	Пълноценен външен дълг ⁸	11498.4	14246.7	14553.9	14658.1	14786.3	15372.1	16038.7	17414.4	17328.4	17607.3	18250.5	18588.8	19557.3	19653.9	20244.5	20502.6	1913.9		10.3	
	Краткосрочен външен дълг	3769.8	6123.2	6484.3	6851.2	6909.5	7031.0	7120.8	7730.1	8228.9	8436.6	9095.3	9535.0	8973.9	9389.9	9984.5	10477.0	10484.5	949.5		10.0
	Публичен и публично гарантиран външен дълг	5139.0	4491.1	4205.4	3917.1	3923.6	4031.4	4088.0	4107.0	4008.5	4005.3	4041.1	4039.3	4070.7	3776.5	3735.3	3717.8	321.5		-8.0	
	Частен негарантиран външен дълг	10129.1	15876.8	16842.9	17592.2	17772.3	18371.7	19071.5	21037.5	21546.8	22038.6	23004.6	24084.4	24480.6	24894.6	26886.1	27269.3	3184.9		13.2	
	Револвирани кредити ⁹	544.4	802.4	905.6	943.6	1000.5	922.1	1044.1	1449.1	1506.7	1579.2	1635.1	1854.3	2037.4	2068.6	2100.4	2198.9	2353.9	489.6		26.9
	Търговски кредити ¹⁰	1666.3	2048.1	2057.0	2174.4	2291.8	2395.2	2406.7	2365.1	2405.3	2445.5	2360.7	2365.8	2319.4	2319.4	2319.4	2319.4	2319.4	-41.3		-1.7
	Заеми, платими при поискване ⁸	2109.4	3873.7	4362.6	4607.1	4768.2	4931.3	5180.6	5378.4	5534.1	5602.9	5599.9	6206.1	6964.2	7017.2	7230.2	7272.0	7272.0	1086.4		17.2
	Заеми, външнофирмени заеми	1516.0	2332.7	2479.7	2654.9	2738.5	2867.6	2980.7	3036.1	3044.2	3100.9	3099.8	3237.8	3632.3	3844.5	3893.0	3912.3	3912.3	674.9		20.8

¹ Предварителни данни. Равностойността в евро е изчислена по курс на съответните чуждестранни валути към края на периода.

² Източник: Регистър на държавния и държавногарантирания дълг на Министерството на финансите - предварителни данни към 1 юли 2008 г.

³ Не се включват задълженията на фирмите от публичния сектор и държавногарантирания дълг.

⁴ Включват се облигациите по външния дълг, емитирани на международните пазари и държавни ценни книжа (деноминирани в левове и чуждестранна валута), притежавани от нерезиденти.

⁵ Поради прилагането на резидентния принцип дългът се намалява с обема на ценните книжа, емитирани от резиденти

⁶ на международните финансови пазари и притежавани от резиденти, поради което те се посочват със знак минус (по номинал).

⁷ По данни от търговските банки (вкл. данни за банките от публичния и частния сектор). Не са включени депозитите, свързани с условия за дължения.

⁸ Данни за фирмите от публичния и частния сектор, вкл. държавногарантирания кредити. Не се включват външнофирмените заеми. Данните обхващат само кредитите, регистрирани в БНБ и за които тя е получила информация.

⁹ Във връзка с уточняване на получаваната информация за портфейлните инвестиции на Други сектори, предстои да бъдат ревизири (Източник: Централен депозитар АД).

¹⁰ В съответствие с изчисленията на Ръководството по статистика на външния дълг, 2003 г. (EXTERNAL DEBT STATISTICS, Guide for Compilers and Users, IMF 2003) т. 3.14 и 7.5 задълженията

по преки инвестиции се включват в размера на дългосрочния външен дълг.

Данните се включват в размера на брутния външен дълг. Не се включват кредитите на банките.

Поради тримесечната отчетност на фирмите, данните за 2008 г. подлежат на ревизия.

БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ¹
(По инструменти)

	(в млн. евро)															
	XII. 2005	XII. 2006	III. 2007	IV. 2007	V. 2007	VI. 2007	VII. 2007	VIII. 2007	IX. 2007	X. 2007	XI. 2007	XII. 2007	IV. 2008	V. 2008	V. 2008 - XII. 2007	
														млн. евро	%	
Цени книжа ²	1812.3	2179.5	1947.3	1914.2	1916.6	1900.5	1874.8	1731.2	1675.1	1586.0	1692.2	1613.4	1566.0	1555.4	-56.0	-3.6
Заеми ^{3,4}	6763.1	8741.6	9079.9	8991.0	8876.6	9567.1	10061.5	10416.2	10750.6	10962.1	11406.4	11372.4	12561.3	12620.2	1247.8	11.0
Тържовски кредити	1069.8	1437.0	1364.1	1443.2	1522.2	1561.2	1549.9	1538.6	1505.6	1544.0	1582.1	1512.4	1457.2	1457.2	-55.2	-3.6
Депозити на нерезиденти ⁵	1366.6	1900.1	2174.1	2376.8	2257.9	2203.9	2165.4	2360.6	2751.1	2886.2	3289.2	3919.9	4249.9	4171.1	251.2	6.4
Други задължения	103.2	115.9	117.8	134.2	148.2	144.8	136.4	193.4	113.9	104.2	120.2	123.5	118.9	141.3	17.8	14.4
Пречи инвестиции: вътрешнофирмено кредитиране	4123.2	5995.8	6365.1	6650.0	6874.4	7025.6	7371.4	8904.5	8759.1	8951.5	9255.6	9382.1	10604.8	11042.0	1459.8	15.2
Заеми	3826.7	5371.8	5657.8	5904.2	6090.2	6168.5	6512.6	8015.9	7879.1	8089.6	8372.7	8713.3	9885.4	10199.2	1445.9	16.6
Тържовски кредити	596.5	611.0	692.8	731.3	769.7	822.6	846.3	868.1	859.5	861.4	862.4	846.3	862.2	862.2	13.9	1.6
Други задължения	0.0	13.0	14.5	14.5	14.5	14.5	13.5	20.5	20.5	20.5	20.5	20.5	20.5	20.5	0.0	-
БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ	15288.2	20369.9	21046.2	21509.3	21695.9	22403.1	23159.5	25144.5	25555.4	26044.6	27345.7	28123.7	30721.5	30987.1	2863.4	10.2

¹ Предварителни данни. Равностойността в евро е изчислена по курс на съответните чуждестранни валути към края на периода.

² Включват се облигациите по външния дълг, емитирани на местния и международните пазари и държавни ценни книжа (деноминирани в левове и чуждестранна валута), притежавани от нерезиденти. Поради прилагането на резидентния принцип дългът се намалява с обема на ценните книжа, емитирани от резиденти на международните финансови пазари и притежавани от резиденти.

³ Във връзка с уточняване на получаваната информация за портфейлните инвестиции на Други сектори, предстои данните да бъдат ревизирани (Източник: Централен депозитар АД).

⁴ Включват се държавните и държавногарантираните кредити и заемите на фирмите от публичния и частния сектор. Не се включват вътрешнофирмените заеми.

⁵ Източник на данните за държавните и държавногарантираните заеми: Регистър на държавния и държавногарантирания дълг на Министерството на финансите - предварителни данни към 1 юли 2008 г. Източник на данните за негарантираните заеми: Регистър на негарантирания дълг на БНБ - предварителни данни към 1 юли 2008 г.

Данните за фирмите обхващат само кредитите, регистрирани в БНБ и за които тя е получила информация.

⁶ По данни от търговските банки (вкл. данни за публичния и частния сектор). Не са включени депозитите, свързани с условни задължения.

**ОБСЛУЖВАНЕ НА БРУТНИЯ ВЪНШЕН ДЪЛГ
(По институционални сектори)¹**

(в млн. евро)

	V. 2007			I-V. 2007			V. 2008			I-V. 2008			Промяна ²		
	Главница	Лихва	Общо	Главница	Лихва	Общо	Главница	Лихва	Общо	Главница	Лихва	Общо	Главница	Лихва	Общо
I. Държавно управление³	17.3	5.2	22.5	599.5	121.0	720.4	22.5	0.0	22.5	447.7	97.6	545.3	-151.7	-23.4	-175.1
Краткосрочни	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Дългосрочни	17.3	5.2	22.5	599.5	121.0	720.4	22.5	0.0	22.5	447.7	97.6	545.3	-151.7	-23.4	-175.1
Облигации	0.0	0.0	0.0	247.2	124.3	371.5	0.0	0.0	0.0	0.1	98.5	98.6	-247.1	-25.7	-272.9
Облигации, притежавани от резиденти ⁴	12.1	0.0	12.1	33.2	-30.5	2.7	14.9	0.0	14.9	93.8	-30.3	63.4	60.5	0.1	60.7
Заеми	5.2	5.2	10.4	319.1	27.2	346.2	7.5	5.8	13.3	353.9	29.4	383.3	34.9	2.2	37.1
II. Централна банка	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Краткосрочни	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Дългосрочни	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
III. Търговски банки⁵	312.0	4.6	316.6	1077.6	17.6	1095.2	97.3	2.7	100.0	1089.5	24.7	1114.3	11.9	7.1	19.0
Краткосрочни	155.8	0.9	156.7	894.0	3.5	897.5	80.2	0.3	80.5	1038.0	4.9	1042.9	14.0	1.4	145.3
Заеми	29.6	0.9	30.5	248.2	3.5	251.7	1.3	0.3	1.6	108.3	4.9	113.2	-139.9	1.4	-138.6
Депозити	119.9	0.0	119.9	614.7	0.0	614.7	78.9	0.0	78.9	870.1	0.0	870.1	255.4	0.0	255.4
Други задължения	6.3	0.0	6.3	31.1	0.0	31.1	0.0	0.0	0.0	59.6	0.0	59.6	28.5	0.0	28.5
Дългосрочни	156.2	3.7	159.9	183.6	14.1	197.7	17.1	2.4	19.5	51.5	19.9	71.4	-132.1	5.8	-126.3
Облигации	0.0	0.0	0.0	0.5	0.0	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.5	0.0	-0.5
Заеми	156.2	3.7	159.9	183.1	14.1	197.2	17.1	2.4	19.5	51.5	19.9	71.4	-131.6	5.8	-125.8
IV. Други сектори⁶	85.5	11.1	96.6	342.7	66.3	408.9	81.4	6.7	88.1	536.9	65.6	602.5	194.2	-0.7	193.6
Краткосрочни	17.1	3.1	20.1	102.9	16.9	119.7	11.0	0.2	11.2	95.3	18.2	113.5	-7.6	1.4	-6.2
Инструменти на паричния пазар	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Заеми	17.1	3.1	20.1	102.9	16.9	119.7	11.0	0.2	11.2	95.3	18.2	113.5	-7.6	1.4	-6.2
Дългосрочни	68.4	8.0	76.4	239.8	49.4	289.2	70.4	6.5	76.9	441.6	47.4	489.0	201.8	-2.0	199.8
Облигации	8.0	0.0	8.0	10.9	0.0	10.9	0.0	0.0	0.0	12.2	0.0	12.2	1.3	0.0	1.3
Заеми	60.5	8.0	68.5	228.9	49.4	278.3	70.4	6.5	76.9	429.4	47.4	476.8	200.5	-2.0	198.5
V. Прочи инвестиции: вътрешнофирмени заеми	51.6	4.3	55.9	311.0	50.9	361.8	15.1	16.2	31.3	143.3	56.7	200.0	-167.7	5.9	-161.8
БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ (НЧН/НЧУ)	466.5	28.2	494.6	2330.7	255.7	2586.4	216.3	31.3	247.6	2217.4	244.7	2462.1	-113.3	-11.1	-124.4
Дългосрочен външен дълг ⁷	293.6	21.2	314.8	1333.8	235.4	1569.2	125.1	30.8	156.0	1084.2	221.5	1305.7	-249.7	-13.8	-263.5
Краткосрочен външен дълг	172.9	4.0	176.9	996.9	20.4	1017.3	91.2	0.5	91.7	1133.3	23.1	1156.4	136.4	2.7	139.1
Публичен и публичногарантиран външен дълг	20.1	8.1	28.2	626.4	136.1	762.5	24.4	8.7	33.1	463.9	116.6	580.5	-162.5	-19.5	-182.0
Частен негарантиран външен дълг	446.4	17.0	463.4	1704.3	119.6	1824.0	191.9	22.7	214.5	1753.5	128.1	1881.6	49.2	8.4	57.6
Револвиращи кредити ⁸	458.5	1.9	460.4	2099.3	11.7	2110.9	0.5	0.3	0.9	1081.8	15.9	1097.7	-1017.4	4.2	-1013.2
Търговски кредити ⁹	0.0	0.0	0.0	45.8	0.0	45.8	0.0	0.0	0.0	9.4	0.0	9.4	-36.4	0.0	-36.4

¹ Фактически плащания. Предварителни данни. Данните са преизчислени в евро по средномесечен курс на съответните валути.

² Промяна за периода януари – май 2008 г. спрямо януари – май 2007 г.

³ Източник: Регистър на държавния и държавногарантирания дълг на Министерството на финансите – предварителни данни към 1 юли 2008 г. Не включва данни за плащанията на фирмите от публичния сектор и за държавногарантирания дълг.

⁴ Поради прилагане на резидентния принцип, плащанията по външния дълг се намаляват с плащанията по ценни книжа, притежавани от резиденти и се увеличават с размера на премията от нерезиденти към резидентни ценни книжа (емитирани от резиденти на международните финансови пазари).

⁵ По данни от търговските банки. Не са включени депозитите, свързани с условни задължения.

⁶ Включва извъншени плащания на Ръководството по статистика на външния дълг, 2003 г. (EXTERNAL DEBT STATISTICS. Guide for Compilers and Users, IMF 2003)

⁷ В съответствие с изчисленията на Ръководството по статистика на външния дълг, 2003 г. (EXTERNAL DEBT STATISTICS. Guide for Compilers and Users, IMF 2003)

⁸ Т.е. 3.14 и 7.5 плащанията по преки инвестиции се включват в обслужването на дългосрочния външен дълг.

⁹ Данните не се включват в таблиците Обслужване на брутни външен дълг. Не се включват данни за плащания по револвиращи кредити на банки.

ПОЛУЧЕНИ КРЕДИТИ И ДЕПОЗИТИ
(По институционални сектори¹)

(в млн. евро)

	V. 2007	I-V. 2007	V. 2008	I-V. 2008	Промяна ²
I. Държавно управление³	4.7	31.6	1.7	103.7	72.1
Краткосрочни	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Дългосрочни	4.7	31.6	1.7	103.7	72.1
Облигации	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Облигации, притежавани от резиденти ⁴	0.0	14.3	0.9	52.6	38.4
Заеми	4.7	17.3	0.8	51.1	33.7
II. Централна банка	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Краткосрочни	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Дългосрочни	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
III. Търговски банки⁵	42.9	1143.6	63.6	1758.0	614.4
Краткосрочни	20.4	1069.8	53.8	1446.8	377.0
Заеми	0.5	31.1	31.6	241.9	210.7
Депозити ⁶	0.0	974.3	0.0	1126.2	151.9
Други задължения	19.9	64.3	22.3	78.7	14.3
Дългосрочни	22.5	73.8	9.7	311.2	237.4
Облигации	10.0	10.0	0.0	0.3	-9.7
Заеми	12.5	63.8	9.7	311.0	247.1
IV. Други сектори⁷	200.2	1149.8	91.0	1314.1	164.3
Краткосрочни	97.3	582.9	10.1	359.8	-223.1
Инструменти на паричния пазар	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Заеми	97.3	582.9	10.1	359.8	-223.1
Дългосрочни	102.9	566.9	80.9	954.3	387.4
Облигации	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Заеми	102.9	566.9	80.9	954.3	387.4
V. Преки инвестиции: вътрешнофирмени заеми	211.9	898.7	167.9	665.8	-232.9
БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ (I+II+III+IV+V)	459.8	3223.7	324.3	3841.6	617.8

Дългосрочен външен дълг ⁸	342.1	1571.0	260.3	2035.0	464.0
Краткосрочен външен дълг	117.7	1652.7	63.9	1806.5	153.8
Публичен и публичногарантиран външен дълг	11.3	75.1	4.9	191.3	116.2
Частен негарантиран външен дълг	448.6	3148.6	319.4	3650.3	501.7
Револвиращи кредити ⁹	513.9	2300.5	155.6	1543.5	-757.0
Търговски кредити ⁹	117.4	328.0	0.0	25.6	-302.5

¹ Фактически получени кредити и депозити. Предварителни данни. Данните са преизчислени в евро по средномесечен курс на съответните валути.

² Промяна за периода януари – май 2008 г. спрямо януари – май 2007 г.

³ Източник: Регистър на държавния и държавногарантирания дълг на Министерството на финансите - предварителни данни към 1 юли 2008 г. Не включва данни за задълженията на фирмите от публичния сектор, включително за държавногарантирания дълг.

⁴ Подстатията представлява изменението на задълженията към нерезиденти в резултат на сделки с резиденти. Преминването на облигациите от резиденти към нерезиденти представлява нарастване на задълженията към нерезиденти и се отразява със знак плюс.

⁵ По данни от търговските банки.

⁶ Не са включени получените депозити, свързани с условни задължения.

⁷ Включва получени кредити (без вътрешнофирмени кредити), регистрирани в БНБ и за които тя е получила информация, както и държавногарантирани кредити (източник: Регистър на държавния и държавногарантирания дълг на Министерството на финансите - предварителни данни към 1 юли 2008 г.).

⁸ В съответствие с изискванията на Ръководството по статистика на външния дълг, 2003 г. (EXTERNAL DEBT STATISTICS, Guide for Compilers and Users, IMF 2003) т.3.14 и 7.5 получените кредити по преки инвестиции се включват в дългосрочния външен дълг.

⁹ Данните не се включват в таблиците Получени кредити и депозити по институционални сектори.

Не се включват данни за получените револвиращи кредити от банки.

ИНДИКАТОРИ НА ВЪНШНИЯ СЕКТОР

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2007	2008	2008	2008
Брутен външен дълг¹													
Брутен външен дълг, млн. евро ²	10846.6	11882.7	11934.9	10768.9	10640.6	12658.5	15268.2	20369.9	28123.7	21509.3	30721.5	21695.9	30987.1
Външен дълг на публичния сектор, млн. евро ³	9396.1	9876.7	9698.5	7960.6	7047.9	6585.2	5139.0	4491.1	4039.3	3917.1	3735.3	3923.6	3717.8
Външен дълг на частния сектор, млн. евро ⁴	1450.5	2006.0	2236.5	2808.3	3592.7	6073.2	10129.1	15678.8	24084.4	17592.2	26986.1	17772.3	27269.3
Брутен външен дълг (% от БВП ⁵)	89.2	86.9	78.6	65.0	60.1	63.8	69.8	80.7	97.3	74.4	93.6	75.1	94.4
Публичен и публичногарантиран външен дълг (% от БВП)	77.2	72.2	63.8	48.1	39.8	33.2	23.5	17.8	14.0	13.6	11.4	13.6	11.3
Частен негарантиран външен дълг (% от БВП)	11.9	14.7	14.7	17.0	20.3	30.6	46.3	62.9	83.3	60.9	82.2	61.5	83.1
Брутен външен дълг (% от износ на СНФУ) ⁶	200.1	156.0	147.4	126.1	112.5	111.6	117.2	125.8	155.4				
Краткосрочен дълг/брутен външен дълг (%)	9.9	11.1	9.1	14.1	14.3	19.3	24.7	30.1	33.9	31.9	34.1	31.8	33.8
Краткосрочен външен дълг (% от БВП)	8.8	9.6	7.2	9.1	8.6	12.3	17.2	24.3	33.0	23.7	31.9	23.9	31.9
Обслужване на brutния външен дълг¹													
Обслужване на brutния външен дълг, млн. евро ⁷	972.3	1263.5	1684.5	1403.1	1333.4	2621.1	5758.1	4275.5	5716.4	2094.8	2214.5	2586.4	2462.1
Платени лихви, млн. евро	525.7	721.3	1099.4	1026.6	966.6	2271.2	5366.2	3832.8	5146.0	1864.3	2001.1	2330.7	2217.4
Платени лихви, млн. евро	446.7	542.1	585.1	376.6	366.8	349.8	391.9	442.7	570.3	230.6	213.3	255.7	244.7
Обслужване на външния дълг на публичния сектор, млн. евро ³	844.5	987.1	1355.6	995.6	737.2	1473.9	2429.0	1114.0	1180.5	734.3	547.4	762.5	580.5
Платени лихви, млн. евро	416.4	473.1	807.0	660.5	424.3	1182.9	2138.1	873.4	931.9	606.3	439.5	626.4	463.9
Платени лихви, млн. евро	428.1	514.0	548.6	335.1	312.9	291.0	290.9	240.6	248.6	128.0	107.9	136.1	116.6
Обслужване на външния дълг на частния сектор, млн. евро ⁴	127.8	276.3	329.0	407.6	596.2	1147.2	3329.2	3161.5	4535.9	1360.6	1667.1	1824.0	1881.6
Платени лихви, млн. евро	109.3	248.2	292.4	366.1	542.2	1088.4	3228.1	2959.5	4214.2	1257.9	1561.7	1704.3	1753.5
Платени лихви, млн. евро	18.5	28.1	36.5	41.5	53.9	58.8	101.0	202.1	321.8	102.6	105.4	119.6	128.1
Обслужване на brutния външен дълг (% от БВП)	8.0	9.2	11.1	8.5	7.5	13.2	26.3	16.9	19.8	7.2	6.7	9.0	7.5
Обслужване на brutния външен дълг (% от износ на СНФУ)	17.9	16.6	20.8	16.4	14.1	23.1	44.2	26.4	31.6	42.8	36.3	40.6	31.2
Платежен баланс¹													
(млн. евро)													
Текуща сметка	-586.9	-761.4	-855.2	-402.5	-972.3	-1306.9	-2705.7	-4490.4	-6219.9	-2125.8	-2432.0	-2586.3	-3059.4
Търговско салдо ⁸	-1007.7	-1279.9	-1778.3	-1878.0	-2425.6	-2953.5	-4409.7	-5562.3	-7357.0	-2100.0	-2561.0	-2701.3	-3365.5
Износ FOB	3733.7	5253.1	5714.2	6062.9	6668.2	7984.9	9466.3	12011.9	13473.6	3926.1	5015.6	5025.5	6336.7
Износ FOB (% промяна спрямо същия период на м. г.)	-0.3	40.7	8.8	6.1	10.0	19.7	18.6	26.9	12.2	7.1	27.7	8.0	26.1
Внос FOB	4741.4	6533.0	7492.6	7940.9	9093.8	10938.4	13876.1	17574.1	20830.6	6026.1	7576.6	7726.8	9702.2
Внос FOB (% промяна спрямо същия период на м. г.)	16.3	37.8	14.7	6.0	14.5	20.3	26.9	26.7	18.5	18.5	25.7	18.2	25.6
Текуща и капиталова сметка	-589.2	-735.9	-855.3	-402.6	-972.5	-1143.5	-2466.2	-4310.8	-5870.2	-2092.1	-2234.8	-2536.5	-2859.0
Капиталова и финансова сметка	803.4	923.8	754.9	1842.8	2324.9	2458.3	3978.9	7022.8	10479.1	2881.7	3242.8	3312.0	3711.2
Финансова сметка	805.6	898.4	755.0	1842.9	2325.1	2294.9	3739.4	6843.2	10129.4	2848.0	3045.6	3262.2	3510.8
Преки инвестиции в България ⁹	866.0	1103.3	903.4	980.0	1850.5	2735.9	3152.1	5961.0	6108.9	1437.6	1249.2	2020.1	1705.3
Преки инвестиции в България/дефицит на текущата сметка (%)	147.6	144.9	105.6	243.5	190.3	209.3	116.5	132.7	98.2	67.6	51.4	78.1	55.7
Портфейлни инвестиции - активи ¹⁰	-195.0	-56.4	-24.7	227.2	-69.2	-51.9	-72.5	-370.4	-95.3	-16.2	-36.4	22.1	-25.8
Портфейлни инвестиции - пасиви ¹⁰	9.2	-135.4	118.8	-325.9	-121.8	-435.6	-1126.5	535.0	-436.4	-191.8	-78.7	-220.3	-91.2
Други инвестиции - активи ¹⁰	-49.9	-342.2	-116.8	331.8	228.8	-1366.7	-33.6	-2353.0	-505.5	691.6	933.6	563.0	938.9
Други инвестиции - пасиви ¹⁰	191.6	332.6	-114.9	658.7	460.1	1897.0	1745.4	3207.5	5255.8	961.6	1385.9	920.9	1401.7
(% от БВП)													
Текуща сметка	-4.8	-5.6	-5.6	-2.4	-5.5	-6.6	-12.4	-17.8	-21.5	-7.4	-7.4	-8.9	-9.3
Търговско салдо	-8.3	-9.4	-11.7	-11.3	-13.7	-14.9	-20.2	-22.0	-25.5	-7.3	-7.8	-9.3	-10.3
Износ FOB	30.7	38.4	37.6	36.6	37.7	40.2	43.3	47.6	46.6	13.6	15.3	17.4	19.3
Внос FOB	39.0	47.8	49.3	47.9	51.4	55.1	63.4	69.6	72.1	20.9	23.1	26.7	29.6
Услуги, нето	2.5	4.0	2.2	3.1	3.1	3.3	3.7	3.7	3.8	-0.3	-0.5	0.1	-0.2
Пътувания, нето	3.2	4.3	3.2	2.6	3.3	3.5	4.1	3.5	3.3	-0.1	-0.3	0.1	-0.1
Доход, нето	-1.4	-2.5	0.2	2.4	1.6	1.2	0.3	-2.1	-1.1	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1
Текущи трансфери, нето	2.3	2.3	3.7	3.4	3.5	3.7	3.7	2.7	1.2	0.3	1.0	0.4	1.2
Текуща и капиталова сметка	-4.8	-5.4	-5.6	-2.4	-5.5	-6.8	-11.3	-17.1	-20.3	-7.2	-6.8	-8.8	-8.7

ИНДИКАТОРИ НА ВЪНШНИЯ СЕКТОР

	IV										V		
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008		2008	
Капиталова и финансова сметка	6.6	6.8	5.0	11.1	13.1	12.4	18.2	27.8	36.3	10.0	9.9	11.5	11.3
Финансова сметка	6.6	6.6	5.0	11.1	13.1	11.6	17.1	27.1	35.1	9.9	9.3	11.3	10.7
Преки инвестиции в България	7.1	8.1	5.9	5.9	10.5	13.8	14.4	23.6	21.1	5.0	3.8	7.0	5.2
Портфейлни инвестиции - активи	-1.6	-0.4	-0.2	1.4	-0.4	-0.3	-0.3	-1.5	-0.3	-0.1	-0.1	0.1	-0.1
Портфейлни инвестиции - пасиви	0.1	-1.0	0.8	-2.0	-0.7	-2.2	-5.1	2.1	-1.5	-0.7	-0.2	-0.8	-0.3
Други инвестиции - активи	-0.4	-2.5	-0.8	2.0	1.3	-6.9	-0.2	-9.3	-1.7	2.4	2.8	1.9	2.9
Други инвестиции - пасиви	1.6	2.4	-0.8	4.0	2.6	9.6	8.0	12.7	18.2	3.3	4.2	3.2	4.3
Други индикатори ¹¹													
Брутни външни активи, млн. евро ¹²	5051.2	6157.2	6870.9	6896.1	7203.3	9482.3	10689.4	14146.7	17026.8	13456.0	16991.9	13384.9	16785.1
Резервни активи на БНБ, млн. евро ¹³	3206.9	3718.7	4061.2	4574.8	5308.6	6770.4	7370.3	8926.4	11936.6	9166.5	12936.8	8996.6	12813.9
Чуждестранни активи на ТБ, млн. евро	1485.0	2087.0	2385.3	1944.5	1535.2	2288.4	2773.2	4227.1	4026.3	3356.1	2991.3	3455.0	2907.3
Депозити на нефинансовия сектор в чужбина, млн. евро ¹⁴	359.3	351.4	424.4	376.8	359.5	423.6	545.9	993.2	1063.8	933.3	1063.8	933.3	1063.8
Нетен външен дълг, млн. евро ¹⁵	5795.4	5725.5	5064.0	3872.8	3437.3	3176.1	4578.8	6223.2	11096.9	8053.3	13729.6	8311.0	14202.0
Нетен външен дълг (% от БВП)	47.6	41.9	33.3	23.4	19.4	16.0	20.9	24.7	38.4	27.9	41.8	28.8	43.3
Резервни активи на БНБ/внос на СНФУ (в месеци)	6.3	5.3	5.2	5.6	5.7	6.0	5.3	5.1	5.9	5.2	5.8	5.0	5.7
Резервни активи на БНБ/краткосрочен дълг (%)	298.5	282.2	373.4	301.9	348.1	277.3	195.5	145.8	125.2	133.8	123.5	130.2	122.2
Резервни активи на БНБ/валутни депозити (%) ¹⁶	278.9	258.3	190.3	196.8	213.6	257.9	221.3	206.9	202.1	200.7	205.4	196.8	203.0
Номинален ефективен валутен курс (индекс юни 97=100) ¹⁷	113.4	112.6	117.1	121.6	126.8	127.9	124.1	126.4	127.5	126.6	130.1	126.5	129.3
Реален ефективен валутен курс (индекс юни 97=100) ¹⁸	118.3	123.1	126.8	131.4	140.0	141.7	141.5	148.9	161.9	150.5	168.6	150.1	167.3

¹ Предварителни данни за 2007 г. и 2008 г. Данните, които отразяват потоци, обхващат периода от началото на годината до края на отчетния месец, а тези, които представляват размер (салдо), са към края на отчетния месец.

² Равностойността в евро е изчислена по курс на съответните чуждестранни валути към края на периода. Включително външните задължения на страната по търговски кредити, по получени аванси и към доставчици.

³ Източник: Министерството на финансите, Българската народна банка, банките, местните компании.

⁴ Източник: банките, местни компании.

⁵ В изчисляването на индикаторите, в които участва брутен вътрешен продукт (БВП), са използвани следните данни:

брутен вътрешен продукт за 2007 г. (предварителни данни на НСИ), в размер на 28 898 млн. евро и оценка за 2008 г. - 32 824 млн. евро.

⁶ Стоки и нефакторни услуги. Индикаторът се изчислява на годишна база.

⁷ Фактически плащания. Данните са преизчислени по средномесечен курс на съответните валути. Не се включват плащанията по револвиращи кредити.

⁸ За 2006 г. окончателни данни от Агенция "Митници", допълнени с информация от НСИ и обработени от БНБ. Предварителни данни за 2007 г.

За 2008 г. предварителни данни на НСИ към 4 юли 2008 г., които включват данни от системата „ИНТРАСТАТ“

за страните от ЕС и данни от митнически декларации за страните извън ЕС.

⁹ Данни от фирми с чуждестранно участие. Агенцията за приватизация, НСИ, Централния депозитар, банките и др.

Предварителни данни за 2007 г. и 2008 г.

¹⁰ Знак (-) означава увеличение на активи и намаление на пасиви, а знак (+) намаление на активи и увеличение на пасиви. Включително финансови деривати.

¹¹ Източник на данни за паричните агрегати, активите на банките и валутните депозити: *Парична статистика (май 2008 г.)*.

¹² Включва резервните активи на БНБ, активите на банките и депозитите на нефинансовия сектор в чужбина.

¹³ Включва монетарно и немонетарно злато. Източник: управление „Емисионно“.

¹⁴ Източник: Банка за международни разплащания - Базел. За 2008 г. са използвани последните публикувани данни – за декември 2007 г.

¹⁵ Разлика между размера на брутия външен дълг и размера на брутия валутни депозити на населението и нефинансовия сектор.

¹⁶ Валутни депозити на населението и нефинансовия сектор.

¹⁷ Индексът е за съответния отчетен месец.

¹⁸ Индексът е на база потребителски цени и е за съответния отчетен месец.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ ПО ОТЧИТАНЕТО НА БРУТНИЯ ВЪНШЕН ДЪЛГ НА БЪЛГАРИЯ¹

При отчитане на brutния външен дълг на страната Българската народна банка (БНБ) се придържа към международните стандарти и изисквания, заложиени в *Ръководство по статистика на външния дълг*, подготвено от няколко международни организации и издадено от МВФ², и в *„Ръководството по платежен баланс“*, МВФ, 5-о издание, 1993 г. Това осигурява, от една страна, международна съпоставимост на данните, а от друга – съпоставимост между информацията за външния дълг с тази на платежния баланс, на международната инвестиционна позиция и на националните сметки. Данните по brutния външен дълг са и важен източник на информация за определени статии на платежния баланс и на международната инвестиционна позиция.

Българската народна банка изготвя и разпространява месечни статистически данни за brutния външен дълг разпределен по институционални сектори.

Публикациите обхващат месечни данни относно: 1) размера на brutния външен дълг, 2) обслужване на brutния външен дълг, и 3) новополучените кредити и депозити. Тримесечно, с данните към края на отчетното календарно тримесечие се публикува и допълнителна информация по кредитори.

I. СЧЕТОВОДНИ ПРИНЦИПИ И СТАНДАРТИ

При изготвяне на статистическите данни по дълга БНБ се придържа към международната дефиниция на външния дълг – „Брутният външен дълг към даден момент представлява размерът на текущите и безусловни задължения, изискващи плащане(ия) на главница и/или лихва от дебитора в даден бъдещ момент, които се дължат на нерезиденти от резидентите на дадена икономика“³.

Основният критерий за включване на едно задължение към размера на външния дълг на страната е то да бъде емитирано от резидент и да се дължи на нерезидент⁴, без значение дали е емитирано на местните, или на международните финансови пазари. При трансакциите също се отчитат само сделки, осъществени между резидент и нерезидент. В таблиците по дълга БНБ отчита само размера на реално отпуснатите, а не на договорените траншове.

Размерът на задълженията се отчита по номинална, а не по пазарна стойност, дори когато са налице търгуеми дългови инструменти. Брутният външен дълг на България се отчита в евро.

При съставяне на данните по дълга разделението между краткосрочен и дългосрочен дълг се базира на оригиналния, а не на остатъчния срок до падежа. В дългосрочния дълг се включват всички задължения с оригинален срок до падежа над 1 година, както и всички задължения по преки инвестиции⁵, а в краткосрочния – тези със срок на падежа 1 година или по-малко. Към размера на краткосрочния дълг се отнасят и просрочията на дължими лихви и главници.

¹ Актуализирани методологически бележки към 26 септември 2007 г.

² *External Debt Statistics: Guide for Compilers and Users*, IMF, 2003 (Bank for International Settlements, The Commonwealth Secretariat, Eurostat, International Monetary Fund, Organization for Economic Co-operation and Development, The Paris Club Secretariat, The United Nations Conference on Trade and Development, the World Bank)

³ *External Debt Statistics: Guide for Compilers and Users*, стр. 7, параграф 2.3.

⁴ За дефинициите на резидент и нерезидент вж. „Ръководството по платежен баланс“, МВФ, 5-о издание, 1993 г., пар. 57 – 58.

⁵ *External Debt Statistics: Guide for Compilers and Users*, параграф 3.14 и 7.5

II. КОМПОНЕНТИ НА БРУТНИЯ ВЪНШЕН ДЪЛГ

А. По институционални сектори

Структурата на таблицата за размера на brutния външен дълг е в съответствие с изискванията на *Ръководството по статистика на външния дълг*, подготвено от няколко международни организации и издадено от МВФ⁶.

При представянето на дълга основното разделение е по институционални сектори – държавно управление, централна банка, търговски банки и други сектори. Задълженията свързани с преки инвестиции са публикувани на отделен ред, с оглед тяхната специфика. Класификацията по институционални сектори е в съответствие с *„Ръководството по платежен баланс“*, МВФ, 5-о издание, 1993 г. В рамките на всеки сектор задълженията са класифицирани според сročността им – краткосрочни и дългосрочни и по видове дългови инструменти.

Държавно управление

Дългът на сектор *Държавно управление* обхваща: 1) дълга на централното правителство, 2) дълга на местните органи на управление, 3) дълга на социално осигурителните фондове и 4) дълг на други институции с нестопанска цел, които се контролират и финансират от държавата. Дългът на банки и небанкови предприятия с повече от 50% държавна собственост, които функционират като предприятия със стопанска цел или т.нар. квази корпорации не се включва в размера на дълга на сектор *Държавно управление*, а към съответните институционални сектори – *Търговски банки* или *Други сектори*. Дългът на сектор *Държавно управление* е дългосрочен и е представен по видове дългови инструменти. Основните подстатии са *Облигации и Заеми*. В статия *Заеми* се включват всички задължения на държавно управление, които не са секюритизирани с търгуеми ценни книжа. Към този раздел се отнасят също така и кредитите, отпуснати на правителството от МВФ. В подстатия *Облигации* се отчитат задължения на правителството по емитирани от него ценни книжа на международните финансови пазари, като в тази статия се записва целият размер на емисията. Частта от емисията (брейдиоблигациите, еврооблигациите и глобалните облигации), притежавана от резиденти към края на отчетния период, се отчита с отрицателен знак в статия *Облигации притежавани от резиденти*. В подстатия *Облигации* се отчитат и държавните ценни книжа и компенсаторните инструменти, емитирани от правителството на вътрешния пазар и закупени от нерезиденти.

Източници на данни: Основен източник на данни е *Регистърът на държавния и държавногарантирания дълг* на Министерството на финансите (до 31.XII.2002 г. източник на данни бе *Системата за регистриране, обслужване и управление на дълга* на Министерството на финансите и на Българската народна банка). Други източници на данни са дирекция „Депозитар на държавни и гарантирани от държавата дългове“ на БНБ, Централен депозитар АД и търговските банки.

⁶ *External Debt Statistics: Guide for Compilers and Users*, IMF, 2003, (Bank for International Settlements, The Commonwealth Secretariat, Eurostat, International Monetary Fund, Organization for Economic Co-operation and Development, The Paris Club Secretariat, The United Nations Conference on Trade and Development, the World Bank)

Централна банка

В този сектор, в съответствие с международната методология по статистика на външния дълг, се включват заемите, отпуснати на БНБ. Данните са от *Регистъра на държавния и държавногарантирания дълг* на Министерството на финансите.

Търговски банки

В краткосрочният дълг на търговските банки се включват задълженията по краткосрочни заеми, получени от нерезиденти, депозитите на нерезиденти в местните търговски банки, както и други пасиви към нерезиденти. В подстатия *Депозити* се включват както валутните, така и левовите депозити на нерезиденти в местни банки. При нетно нарастване на депозитите в банковата система това се отчита в таблица *Получени нови кредити и депозити*, а при нетно изтегляне на депозити – в таблицата за обслужване на външния дълг, като изплащане на главница по подстатия *Депозити*. В съответствие с *Ръководството по статистика на външния дълг* в размера на външния дълг не се включват депозитите, свързани с условни задължения⁷. Дългосрочният дълг на търговските банки включва заеми и облигации, емитирани от търговските банки и притежавани от нерезиденти.

Източници на данни: Информация за размера и трансакциите по външни заеми се получава месечно пряко от търговските банки чрез статистическа форма за техните външни задължения. Източник на данните за *Депозити* и *Други задължения* на търговските банки е отдел „Парична и банкова статистика“ в дирекция „Статистика“ на БНБ. Източник на информацията за размера на облигационните заеми, емитирани от търговските банки и притежавани от нерезиденти е Централният депозитар.

Други сектори

Дългът на *Други сектори* обхваща външните задължения на търговските фирми от реалния сектор (включително заемите, за които има поети държавни гаранции и заемите на фирми с преобладаващо държавно участие) и на домакинствата.

В краткосрочният дълг на търговските фирми се включват задълженията по краткосрочни заеми, получени от нерезиденти, търговските заеми, както и други пасиви към нерезиденти. Дългосрочният дълг на търговските фирми включва заеми и облигации, емитирани от търговските фирми и притежавани от нерезиденти.

Източници: Информацията за финансовите заеми се събира посредством статистическата форма СПБ-4 – *Отчет за финансовите кредити между местни лица и чуждестранни лица*, която обхваща информация за размера и различните типове трансакции по кредита. Тъй като Валутният закон предвижда тримесечна отчетност на тези задължения, за първите два месеца на всяко тримесечие БНБ публикува данни за небанковите предприятия, които се базират както на предоставените от фирмите планове за погасяване на получените от тях заеми, така и на оценки. В подстатия *Търговски кредити* се отчитат съответните задължения на резиденти към нерезиденти⁸. Информацията за тези задължения се събира от БНБ посредством форма СПБ-6Б - *Отчет за*

⁷ *External Debt Statistics*, параграф 2.10.

⁸ За дефиницията на търговски кредит вж. „Ръководството по платежен баланс“, МВФ, 5-о издание, 1993, гл. XX, параграф 414, и „*External Debt Statistics*“, глава 3, параграф 133.

задълженията на местни лица към чуждестранни лица. Поради тримесечната отчетност по тази форма, предвидена от Валутния закон, за първите два месеца на всяко тримесечие БНБ публикува оценки на търговските кредити. Информацията за задълженията на физическите лица към нерезиденти се събира от БНБ посредством годишна форма СПБ-8 - *Отчет за вземанията и задълженията на местни физически лица*.

Преки инвестиции: Вътрешнофирмени заеми

При представянето на брунтите външни задължения според международната методология, задълженията на страната, свързани с вътрешнофирмено кредитиране са показани на отделен ред. (Задълженията във връзка с дялово участие (дялов капитал и реинвестирана печалба) с изключение на превилигирвани акции, които са дългов инструмент, не се включват във външния дълг.). Задълженията по преки инвестиции се включват в размера на дългосрочния външен дълг.

Б. По кредитори

В съответствие със структурата, препоръчана от *Ръководството по статистика на външния дълг*, се подготвят и тримесечни таблици за размера на брунтния външен дълг по сектори на кредиторите.

В. Публичен и публичногарантиран външен дълг и частен негарантиран външен дълг

В публичния и публичногарантиран външен дълг съгласно пар. 5.5-5.6 на *Ръководството по статистика на външния дълг* се включва дългът на сектор Държавно управление, на сектор Централна банка, на търговските банки от публичния сектор, на нефинансовите предприятия от публичния сектор, както и публичногарантирания дълг на частния сектор. Частният негарантиран външен дълг обхваща дълга на търговските банки и нефинансовите предприятия, който не е обхванат в публичния и публичногарантиран външен дълг. Данните са месечни.

III. ПЕРИОДИЧНОСТ, ЧЕСТОТА И СВОЕВРЕМЕННОСТ НА ПУБЛИКАЦИИТЕ ПО БРУТНИЯ ВЪНШЕН ДЪЛГ

Българската народна банка съставя и публикува месечни данни за размера и обслужването на брунтния външен дълг на страната, както и за новополучените кредити и депозити. Месечно се разпространяват и данни за индикаторите на външния сектор, включително и данни за индикаторите на външния дълг.

Българската народна банка публикува данните съгласно обявения календар. При необходимост от промяна на датата за публикуване банката информира потребителите минимум една седмица преди предварително определената дата.

IV. ПОЛИТИКА НА РЕВИЗИРАНЕ НА ДАННИТЕ

Политиката на Българската народна банка за ревизии на данните се базира на следните принципи:

1) Всяка месечна публикация включва ревизии на данните за предходните три месеца, а всяка тримесечна публикация включва ревизии на месечните данни за цялата текуща година.

2) При наличие на текущи промени в резултат на събрана допълнителна информация, както и поради елиминирането на грешки Българската народна банка своевременно информира потребителите посредством месечните прессъобщения и чрез бележките към таблиците на brutния външен дълг.

3) Когато се правят значителни ревизии в резултат на промени в методологията за отчитане на определени компоненти на brutния външен дълг или по други причини, с цел да улесни своите потребители, Българската народна банка информира предварително за предстоящите промени.

V. РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА

Българската народна банка публикува месечните данни за brutния външен дълг на своята интернет страница – <http://www.bnb.bg>. Данните се публикуват и в месечния „Информационен бюлетин“, и в полугодишните и годишните официални отчети на банката. Данните се предоставят едновременно на всички потребители.

VI. КОНТАКТИ

Въпроси по методологията, прилагана от Българската народна банка, или относно публикуваните данни за brutния външен дълг можете да изпращате на Емил Димитров, директор на дирекция „Статистика“, и на Лиляна Ел Хаддад, началник на отдел „Платежен баланс и външен дълг“, по електронна поща на адрес Dimitrov.E@bnbank.org и Elhaddad.L@bnbank.org или по поща на следния адрес:

Българска народна банка
Отдел „Платежен баланс и външен дълг“
пл. „Княз Александър I“ № 1
1000 София
БЪЛГАРИЯ

**Информацията за външния сектор, подготвена от
отдел „Платежен баланс и външен дълг“ и публикувана на интернет страницата
на БНБ (<http://www.bnb.bg>), по позиции: ***

Статистика

Макроикономически индикатори

Индикатори на външния сектор

Външен сектор

Валутни курсове

- Реални ефективни валутни курсове
 - Дефлатор – индекс на потребителските цени
 - Месечни данни
 - Тримесечни данни
 - Годишни данни
 - Дефлатор – индекс на единица разход за труд
 - Тримесечни данни
 - Методологически бележки

Платежен баланс

- Прессъобщение
- Издание „Платежен баланс на България“ (януари – май 2008 г.)
- Търсене по период и валута – аналитично представяне
- Търсене по период и валута – стандартно представяне
- Методология на статистиката на платежния баланс
 - Концепция за аналитично и стандартно представяне на платежния баланс
 - Методологически бележки
 - Методология
 - за оценка на вноса по цени FOB и за приходите и разходите за товарен транспорт*
 - Методология
 - за оценка на потоците, дължащи се на неофициална заетост*
- Контакти

Външна търговия

- Износ
 - Данни в евро (1995 – 2008 г.)

* Към 23 юли 2008 г.

Търсене на данни:

- Начин на използване
- Основни търговски партньори и региони

Основни търговски региони и начин на използване

- Годишни данни 1995 – 2007 г.
- Тримесечни данни 1995 – 2008 г.

Валутна структура

- Годишни данни 1999 – 2006 г.
- Тримесечни данни 1999 – 2006 г.

▪ Внос

Данни в евро (1995 – 2008 г.)

Търсене на данни (по период):

- Начин на използване
- Основни търговски партньори и региони

Основни търговски региони и начин на използване

- Годишни данни 1995 – 2007 г.
- Тримесечни данни 1995 – 2008 г.

Валутна структура

- Годишни данни 1999 – 2006 г.
- Тримесечни данни 1999 – 2006 г.

Методологически бележки

- **Съобщение за външната търговия** (от 16 януари 2007 г.)
- Съобщение (от 18 май 2007 г.)

За обхвата и качеството на данните за вноса и износа

Международна инвестиционна позиция

- Годишни данни 1999 – 2007 г.
- Тримесечни данни 2004 – 2008 г.
- Методологически бележки

Преки инвестиции

- Преки инвестиции
 - 2008 г.
- Преки чуждестранни инвестиции в България

Поток:

- Годишни данни

- Поток на преките чуждестранни инвестиции, по вид инвестиция: 1996 – 2007 г.
- Поток на преките чуждестранни инвестиции, по географски регион: 1996 – 2007 г.
- Поток на преките чуждестранни инвестиции, по икономически отрасъл: 1998 – 2007 г.

- Тримесечни данни

- Поток на преките чуждестранни инвестиции, по вид инвестиция: 1996 – 2008 г.

- Поток на преките чуждестранни инвестиции, по географски регион: 1996 – 2008 г.
 - Поток на преките чуждестранни инвестиции, по икономически отрасъл: 1998 – 2008 г.
- Месечни данни
- Поток на преките чуждестранни инвестиции, по вид инвестиция: 1996 – 2008 г.

Размер:

- Годишни данни
- Размер на преките чуждестранни инвестиции, по вид инвестиция: 1999 – 2007 г.
 - Размер на преките чуждестранни инвестиции, по географски регион: 1999 – 2007 г.
 - Размер на преките чуждестранни инвестиции, по икономически отрасъл: 1999 – 2007 г.
- Тримесечни данни
- Размер на преките чуждестранни инвестиции, по вид инвестиция: 2004 – 2008 г.

Методология за отчитане на преките чуждестранни инвестиции в страната

- Преки инвестиции на България в чужбина

Поток:

- Годишни данни
- Поток на преките чуждестранни инвестиции, по вид инвестиция: 1997 – 2007 г.
 - Поток на преките чуждестранни инвестиции, по географски регион: 1999 – 2007 г.
 - Поток на преките чуждестранни инвестиции, по икономически отрасъл: 2001 – 2007 г.
- Тримесечни данни
- Поток на преките инвестиции, по вид инвестиция: 1998 – 2008 г.
 - Поток на преките инвестиции, по географски регион: 2001 – 2008 г.
 - Поток на преките чуждестранни инвестиции, по икономически отрасъл: 2001 – 2008 г.
- Месечни данни
- Поток на преките инвестиции, по вид инвестиция: 1998 – 2008 г.

Размер:

- Годишни данни
- Размер на преките инвестиции, по вид инвестиция: 2001 – 2007 г.
 - Размер на преките инвестиции, по географски регион: 2001 – 2007 г.
- Тримесечни данни
- Размер на преките чуждестранни инвестиции, по вид инвестиция: 2004 – 2008 г.

Брутен външен дълг

- Прессъобщение
- Издание „Брутен външен дълг на България“ (май 2008 г.)
- *Размер на брутния външен дълг*

По сектори*

- 1999 – 2008 г. (месечни данни, в млн. евро)
- Географска структура на външния дълг на *Други сектори*: март 2004 – март 2008 г. – (тримесечни данни, в млн. евро)
- Отраслова структура на външния дълг на *Други сектори*: март 2004 – март 2008 г. – (тримесечни данни, в млн. евро)

По инструменти*

- 1999 – 2008 г. (месечни данни, в млн. евро)

По кредитори*

- 2004 – 2008 г. (тримесечни данни, в млн. евро)

*Данните за предходни периоди ще бъдат публикувани допълнително.

- *Обслужване на brutния външен дълг*

По сектори

- 1999 – 2008 г. (месечни данни, в млн. евро)

- *Получени нови кредити и депозити*

По сектори

- 1999 – 2008 г. (месечни данни, в млн. евро)

- *Валутна структура на brutния външен дълг*

- 2004 – 2008 г. (тримесечни данни)

- Методологически бележки

- Контакти

Рамка за международните резерви и ликвидност в чуждестранна валута

- Част I. Официални резервни активи и други активи в чуждестранна валута
- Част II. Безусловно изтичане на активи в чуждестранна валута (номинална стойност) през следващите 12 месеца
- Част III. Условно изтичане на активи в чуждестранна валута (номинална стойност) през следващите 12 месеца
- Част IV. Аналитични позиции
- Методологически бележки

Нормативни документи и статистически форми

- Нормативни документи
 - Закон за БНБ
 - Валутен закон
 - Наредба № 27 за статистиката на платежния баланс
 - Методологически указания (март 2005 г.)

- Статистически форми
 - Търговски банки
 - Методологически указания (март 2005 г.)
 - Методологически указания за предоставяне от банките на информация за статистиката на платежния баланс – март 2005 г.
 - Допълнения към методологическите указания за форми Б-8 и Б-9
 - Форма Б–4. Дългови ценни книжа на местни лица, емитирани на международните финансови пазари
 - Форма Б–6. Структура на операциите
 - Форма Б–7. Отчет за финансовите кредити, получени от или предоставени на чуждестранни лица
 - Форма Б–8. Ценни книжа и доход от ценни книжа, емитирани от чуждестранни лица и притежавани от банката
 - Форма Б–9. Ценни книжа, емитирани от чуждестранни лица и притежавани от клиенти на банката
 - Въпроси и отговори към методологически указания (март 2005 г.)
 - Инструкция за събиране и обработка на информация от банките за статистиката на платежния баланс
 - Икономически кодове за класифициране на операциите за целите на статистиката на платежния баланс
 - Въпроси и отговори към инструкция за събиране и обработка на информация от банките
 - Първични дилъри на ДЦК
 - Форма ДЦК. Справка за ДЦК, притежавани от местни и чуждестранни инвеститори
 - Методологически указания за попълване на Форма ДЦК
 - Инвестиционни посредници
 - Форма ИП. Ценни книжа, емитирани от чуждестранни лица и притежавани от инвестиционния посредник и негови клиенти
 - Методологически указания за попълване на Форма ИП
- Фирми
 - Наредба № 27 за статистиката на платежния баланс
 - Декларации
 - Декларация – Форма СПБ–1 и указания за попълване

- Декларация – Форма СПБ–2 и указания за попълване
- Декларация – Форма СПБ–3 и указания за попълване
- Статистическа форма по чл. 3, ал. 1 от Наредба № 27 и указания за попълване
- Отчетни форми
 - Отчетни форми по Наредба № 27
 - Форма СПБ–4 (Приложение № 6 към чл. 9, ал. 1, т. 1) Отчет за финансовите кредити между местни и чуждестранни лица
 - Форма СПБ–5 (Приложение № 7 към чл. 9, ал. 1, т. 2) Отчет за движението по сметки в чуждестранни банки
 - Кодове и класификация на постъпленията и плащанията към Форма СПБ–5
 - Форма СПБ–6А (Приложение № 8 към чл. 9, ал. 1, т. 3) Отчет за вземанията на местни лица от чуждестранни лица
 - Форма СПБ–6Б (Приложение № 9 към чл. 9, ал. 1, т. 4) Отчет за задълженията на местни лица към чуждестранни лица
 - Форма СПБ–7 (Приложение № 10 към чл. 10) Отчет за извършени преки инвестиции в чужбина
 - Отчетни форми по чл. 8 от Валутния закон
 - Форма ПЧИ – Преки чуждестранни инвестиции по тримесечия и указания за попълване
- Въпроси и отговори
- Физически лица
 - Наредба № 27 за статистиката на платежния баланс
 - Статистическа форма по чл. 3, ал. 1 от Наредба № 27 и указания за попълване
 - Отчетни форми
 - Въпроси и отговори (предстои да бъдат публикувани)
- Нотариуси и съдии по вписванията
 - Отчетна форма
- Туроператори
 - Отчетна форма